

Eskişehir Tepebaşı Belediyesi

eskişehir sağlıklı kent profili

Danışma Kurulu

Tepebaşı Belediyesi

M. Melih SAVAŞ | Başkan Yardımcısı

Yard. Doç. Dr. Erkan UÇKAN | Başkan Danışmanı

Fahrettin ÇEÇGEL | Çevre Koruma ve Kontrol Müdür V.

Serkan ŞENGÜL | Dış İlişkiler Müdür V.

Mehtap CİBİŞ YILDIZ | Sağlık İşleri Müdür V.

ESKİŞEHİR
TEPEBAŞI
BELEDİYESİ

Yayına Hazırlayanlar

Tepebaşı Belediyesi Sağlıklı Şehir Hareketi Proje Ofisi

İnci ÇALIŞKAN | Sosyolog

Deniz DURU | İletişimci

Buğra K. KÖKGÖZ | Grafik Tasarımcı

www.tepebasi.bel.tr

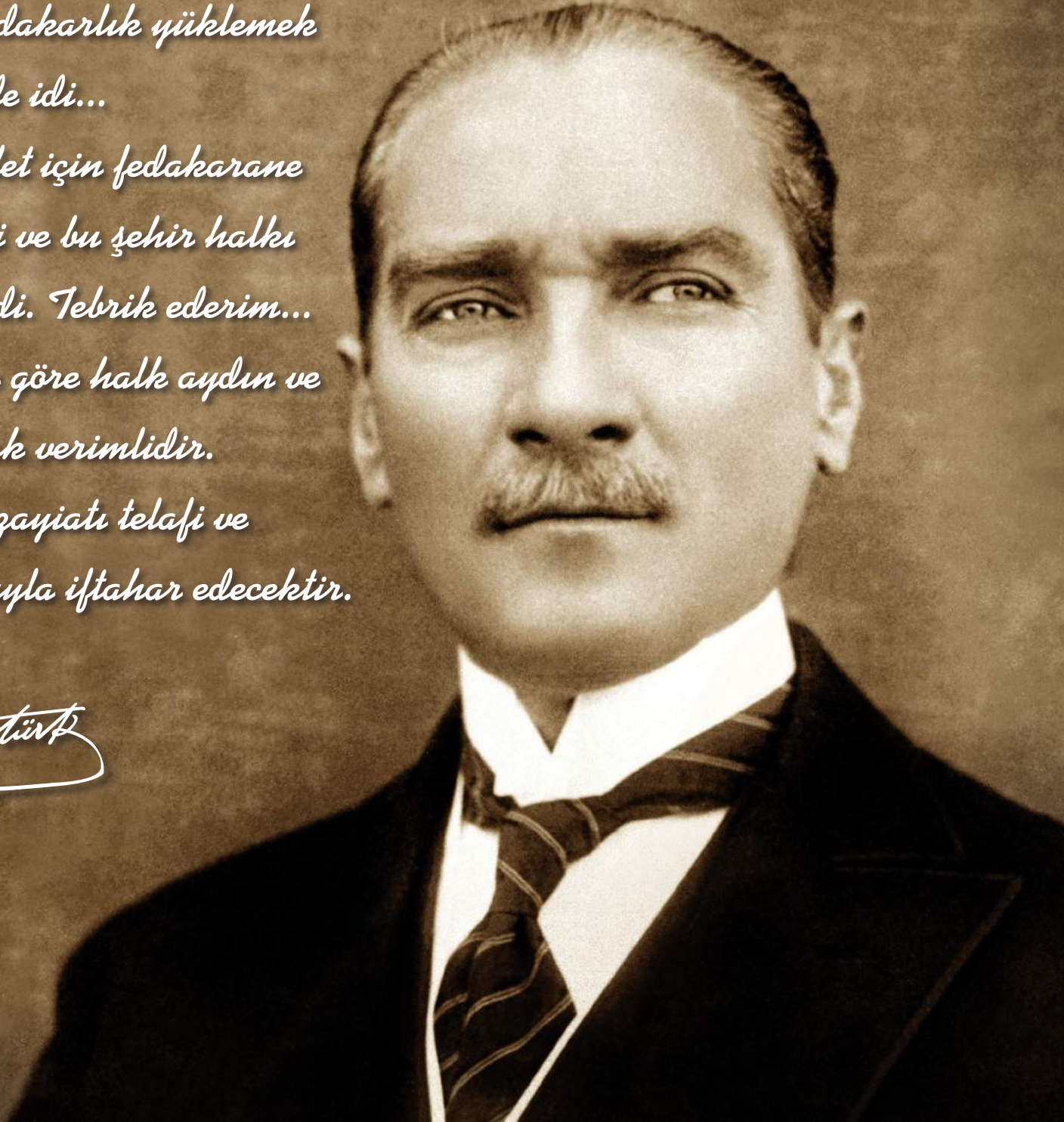
... Askeri hareket icabı olarak
ordumuz Eskişehir ve Eskişehir
halkına bir fedakarlık yüklemek
mecburiyetinde idi...

Bütün bu millet için fedakarane
bir hareket idi ve bu şehir halkı
ona göğüs gerdi. Tebrik ederim...

... Gördüğüme göre halk aydın ve
faaldir. Toprak verimlidir.

Az zamanda zayıfatı telafi ve
fedakarlıklarıyla iftihar edecektir.

K. Atatürk

Tepebaşı Belediyesi Sağlıklı Kent Konseyi, Belediye yönetimini devraldığımız 1999 yılından itibaren Türkiye'nin ilk kent konseylerinden biri olarak kuruluş çalışmalarına başlamıştır. Organizasyon yönetmeliğinin hazırlanmasına belediyemiz koordinatörlüğünde, sivil toplum kuruluşları, kamu, özel sektör ve üniversite temsilcilerinin bir araya geldiği bir çalışma gurubu ile başlayan bu oluşum, 2000 yılında ilk genel kurulunu yapmış, 2001 yılında ise profil ve planlama çalışmalarını tamamlayarak Dünya Sağlık Örgütü Sağlıklı Kent Hareketine üyelik hakkını elde etmiştir.

2012 yılı Mayıs ayında yapılan Genel Kurul'da yeni organizasyon şeması ve yönetmeliği kabul edilen konsey, seçilen yürütme kurulu üyeleri ile 5'inci faz üyelik sürecini bugüne kadar devam ettirmiştir.

Konsey çalışmaları, yönetimimizin her aşamasında toplumun kararlara katılımını, katılım kanallarının sürekli ve etkili biçimde çalışır olmasını sağlayan, demokratik yönetim geleneğimizin önemli bir paydaşı olmuştur.

Artık şu ortaya çıkmıştır ki, yerel yönetimler, kentsel altyapı ve üstyapı hizmetlerinin yanında toplumsal yapının sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi, yoksulluğun, eşitsizliğin azaltılması ve krizlere karşı dayanıklılığın artırılması yönünde de önemli roller üstlenmektedir.

Günümüzde ekonomik ve endüstriyel uygulamalar zenginleşmeyi arttırmış fakat bunun karşılığında kamu sağlığı, çevre, sosyal ve cinsiyetler arası eşitsizlik, gıda güvenliği, eğitim konularında büyük bedellerin ödendiği bir ortamı da beraberinde getirmiştir. Bu sürecin olumsuz etkilerinin azaltılması ve halkın güçlendirilmesi için, kamu kaynaklarının eşit ve adil biçimde dağıtılması ve kullanılması çok yaşamsal bir konu haline gelmiştir.

Toplumsal eşitsizliklerin büyümesinin önlenmesinde yerel yönetimlerin eğitim, sağlık, çevre alanlarında geliştirdiği önleyici ve koruyucu programlar da çok etkili bir rol üstlenmektedir.

Yine kamu kaynaklarının önemli bir kısmını kullanan yerel yönetimlerin sorunları tespit, çözümleri ortaya koyma ve uygulama yöntemleri demokratik, eşitlikçi ve geniş katılımlı olmak zorundadır. Bu anlayışla baktığımızda önümüzdeki yıllarda şeffaflık, paylaşım, dayanışma ve katılımcı bütçe yönetimleri giderek yerel yönetimlerin vazgeçilmez uygulamaları arasında yer alacaktır. Tepebaşı Belediyesi bu öngörüyle, böyle bir sürece en hazırlıklı yerel yönetimlerden biri olarak, sürdürülebilir bir sistemle, sosyal eşitsizliklerin azaltıldığı, sağlıklı yapıda bir toplum ve yaşanabilir bir kent hedefine ulaşmada önemli yol kat etmiştir.

Elinizdeki bu çalışma, hedefe ulaşmada bize bilgilerini ve zamanlarını cömertce ve büyük bir heyecanla veren yol arkadaşlarımızın katkılarıyla hazırlanmıştır.

Sağlıklı Kent Konseyi Yürütme Kurulu ve Sağlıklı Kent Proje Ofisi tarafından kamu, özel sektör ve üniversite temsilcilerinin aydınlatıcı rehberliğinde ve büyük emekle hazırlanan bu gelişim planı koyduğumuz hedefleri ileriye taşımada önemli bir işlev görecektir.

Tespit edilen sorunların ve önerilerin çözüm yollarının yer aldığı bu gelişim planının, Belediye Başkanlığını yapmaktan onur duyduğum, sosyal sermaye yapısı çok güçlü ve dinamik bu kentte, hızla, güç birliği ve dayanışma içinde uygulamaya geçeceğine inançım tamdır.

Dt. Ahmet ATAÇ
Eskişehir Tepebaşı Belediye Başkanı

ÖNSÖZ

Sağlıklı Kent Projesi kapsamında hazırlanan Kent Profili, Kentte yaşayan insanların sağlığının ve sağlıklarını etkileyen faktörlerin niceliksel ve niteliksel açıklamasıdır.

Kentte yaşayanların sağlığı ile ilgili konularda, güncel, güvenilir, bilimsel, tarafsız ve bağımsız bilginin sağlanmasını amaçlar.

Dünya Sağlık Örgütü, kriterleri göz önüne alınarak hazırlanan çalışmada:

sağlık, eğitim, çevre, sosyo-ekonomi başlıkları incelenmiştir. Bu başlıklar çerçevesinde ilgili kurum ve kuruluşlardan veri istenmiş ve yürütme kurulu ile yapılan toplantılara, kentteki kamu, özel sektör ve üniversitelerden uzmanlar davet edilmiş ve görüşleri alınmıştır.

Türkiye geneli yapılan araştırmalar ve bölgesel düzeyde hazırlanan raporlar, çalışmada değerlendirilmiştir. Bu sayede Eskişehir'in Türkiye ve bölge içindeki durumu da değerlendirilebilmiştir.

Kentteki sorunların, eksiklerin giderilmesi ve ihtiyaç analizi yapılabilmesi, verilerin olmasına bağlıdır. Dünyada ve Türkiye'de nitel ve nicel bilgiye duyulan ihtiyaç gün geçtikçe artmaktadır. Bu kapsamda verilerin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi, yapılacak analizlerin daha sağlıklı olmasını sağlayacaktır.

Bu çalışmanın, sadece Sağlıklı Kent Hareketi için değil kentteki tüm kurum ve kuruluşlar için faydalı olmasını umuyoruz.

Sağlıklı Kent Hareketi Yürütme Kurulu

KISALTMALAR

Nüfus

TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
UAVT	Ulusal Adres Veri Tabanı
Km ²	Kilometrekare

Eğitim

DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
TR	Türkiye
TMMOB	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
TR41	Bursa Eskişehir Bilecik Bölge Planı

Çevre

ESKİ	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi
Mg/m ³	Miligram/Metreküp
Ms	Yüzey Dalgası Büyüklüğü
Kg	Kilogram
Ha	Hektar
%	Yüzde

Sağlık

CYBE	Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyon
HIV	Human Immunodeficiency Virus
AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome
KBB	Kulak Burun Boğaz
RVG	RadioVisioGraphy

Sosyo-Ekonomi

GSİM	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü
URAK	Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu
ESO	Eskişehir Sanayi Odası
\$	Dolar
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
KASDEP	Kırsal Alanda Sosyal Destek Projesi
SSK	Sosyal Sigortalar Kurumu
BAĞ-KUR	Esnaf, Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu
Da	Dekar
Kg/da	Kilogram/Dekar
Ö.Halk Otobüsü	Özel Halk Otobüsü
M. Hat Sayısı	Minibüs Hat Sayısı
İKO	İş Gücüne Katılım Oranı
T.C	Türkiye Cumhuriyeti

İÇİNDEKİLER

ESKİŞEHİR SAĞLIKLI KENT PROFİLİ

Eskişehir Tarihi	9 - 17
Sağlıklı Kentler Projesi	18 - 19
Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Sağlıklı Kent Organizasyon Şeması	20
Nüfus	21 - 25
Eğitim	27 - 30
Sağlık	31 - 34
Çevre	35 - 40
Sosyo-Ekonomi	41 - 53

ESKİŞEHİR SAĞLIKLI KENT GELİŞİM PLANI

Eğitim	59 - 61
Sağlık	63 - 66
Çevre	67 - 70
Sosyo-Ekonomi	71 - 75
Kaynakça	76 - 77
Teşekkür	78

ESKİŞEHİR TARİHİ¹

İlk Çağ Dönemi

Eskişehir'in çevresindeki geniş alanı dolaşacak olursanız, insanlığın ilk çağlarına ait bazı eserlerle karşılaşsınız.

Eskişehir toprakları, Taş Devri'nden günümüze kadar binlerce yıldır çok farklı kültürlerin tanığı olagelmıştır. M.Ö4000 yıllarında Eskişehir, nüfusun en yoğun olduğu bölge olarak kabul edilmiştir.

Ayrıca Asurlu tüccarların ticaret hayatını canlandırdıkları bir merkez olmuştur.

Eskişehir, Frigya'nın batı sınırı içindedir.

Bu nedenle Frig çağı, Eskişehir'in tarihinde önemli bir yer tutar.

Frigya Kralı Midas

Bugün Eskişehir'in merkezi olarak bilinen yerin Kralı, Midas'tı. Midas'ın tarihte ilk görünüşü, M.Ö 700'lü yıllarda Delhi Mabet'ine hükümdarlık yapmasıyla başlar. Midas, Yunan Kralı Agamemnon'un kızıyla evlenir. Ardından uzak bölgelerdeki ticareti yönlendirmekle görevlendirilir. Böylece güçlenmeye ve zenginleşmeye başlar. Söylencelere göre Silenus'un (Baküs'ün üvey babası) ganimetlerini ele geçirir. Bunun üzerine tanrılar tarafından 'dokunduğu her şeyin altına dönüşmesiyle' cezalandırılır.

Önceleri Midas çok mutludur, ancak mutluluğu uzun sürmez. İlk olarak açlıkla karşı karşıya kalır, çünkü dokunduğu her şey altına dönüşmektedir. Ama en büyük üzüntüyü çok sevdiği kızına sarıldığında, onun güzel bir altın külçesine dönüşmesiyle yaşar. Bu olay onun içinde bulunduğu dehşet verici durumu daha iyi anlamasını sağlar. Büyük bir pişmanlıkla tanrılardan yardım diler. Onun bu yalvarışlarını duyan tanrılardan Dionysus, Midas'ı bu lanetten kurtarmak için kendisine ait olan Pantolus Irmağı'nda yüzmesine ve güneşlenmesine izin verir.

O andan itibaren Paktalos Irmağı'nın alüvyonları altın olur.

Fakat Midas'ın bu ırmağın neresinde yıkandığı bilinmemektedir. Burası henüz keşfedilmemiştir.

Ancak Kral Midas tüm zamanların en zengin kralı olarak tarihteki yerini alır.

Midas hakkında halk arasında oldukça yaygın ikinci bir söylence bulunmaktadır:

Buna göre Midas'a, tanrı Apollo ve Satyr Marsyas (Silenus) arasında düzenlenecek müzik yarışmasında jüri üyesi olması teklif edilir. Midas, Satyr ve Apollo tarafından sürekli tehdit edilir. Yarışma sonunda Midas, kararını adaletli bir krala yakışır şekilde verir. Sonuçta Apollo yarışmayı kaybeder, çok öfkelenir ve Midas'ın kulaklarını 'eşek kulağına' çevirir. Midas, kulaklarını bir şapkanın arlında herkesten gizler. Fakat sonunda berberi görür ve Midas'ın isteği üzerine bu sırrı saklayacağına yemin eder.

Ancak bir süre sonra berber bu sırrı içinde tutamaz ve sazlıklara haykırır.

Rüzgarda sallanana sazlıklardan 'Midas'ın kulakları eşek kulağıdır', sesleri duyulur. Böylece herkes Midas'ın sırrını öğrenir. Bu trajedi, Apollo'nun Midas'ı affetmesiyle son bulur. Apollo Midas'a eski kulaklarını geri verir. Böylece Midas, tarihin en popüler kralı olur.

Çağdaş Türk piyesi yazarlarından Güngör Dilmen, bu hikayeyi 'Midas'ın kulakları' ad altında oyun haline getirmiştir. Ayrıca, Ferit Tüzün tarafından aynı konuda 'Kral Midas Operası' bestelenmiştir. Kral Midas, Eskişehir yöresinde ve Türkiye'de olduğu kadar, diğer ülkelerde de çok ünlüdür.

Arkeolojik araştırmalar, yöredeki ilk yerleşimin M.Ö 3500 yıllarında, Şarhöyük çevresinde yoğunlaştığını göstermektedir. Kalkolitik ve Bakır Çağlarında (M.Ö. 3500-2500) nüfusun en yoğun olduğu bölgeler Porsuk-Seydi Su ve Sarısu Çaylarının kenarları olarak belirlenmiştir. Demirci Höyük'teki buluntular Eskişehir çevresinde tarih öncesi yerleşimin ve kültürün Erken Kalkolitik (M.Ö. 5500) Çağı'nda başladığını göstermektedir. Pek çok Anadolu Efsanesi Frigya'yı madenciliğin beşiği olarak gösteren kanıtlardır.

Ayrıca Midas Şehri'nde (Yazılıkaya) yapılan diğer kazılarda yüzlerce yeni höyük tespit edilerek, bölgenin ilk çağlardan bu yana yaygın bir kültüre sahip olduğu saptanmıştır. Yazılıkaya'da yapılan kazılarda tespit edilen höyüklerin büyük bir kısmında Hitit Çağına ait kültür belgeleri bulunmuştur. M.Ö. 1200 yıllarında, Anadolu'daki Hitit egemenliğine son vererek, geniş bir alana yayılan Frigler, Eskişehir Ovası, Sakarya Plehri kolları ile Ankara'nın doğu ve batı bölümlerini kapsayan bir krallık kurmuşlardır. Merkezi Polatlı yakınındaki Gordion olan bu krallığın, güçlü bir siyasi yapısı olduğu görülmektedir. Bu tarihlerde kurulan Pessinus (Ballıhisar), Midaem (Karahöyük), Dorylaeum (Eskişehir), Yazılıkaya (Midas) şehri gibi Frig şehirleri de Eskişehir'in il sınırları içindedir. Frigya tarihinin en bilinen kralları, Gordion ve Midas'tır. Kral Midas, Frigya İmparatorluğu'nu kurmuş ancak bu imparatorluk kısa ömürlü olmuştur (M.Ö. 725-675). Kafkasya üstünden gelen Kimmerler, 7. Yüzyılın ilk yarısında, Frigya egemenliğine son vermiştir. Frig Çağı'ndaki bu şehirler, Kimmer istilaları sırasında yakılıp yıkıldıktan sonra, gücünü arttırmış olan Lidya Kralı Kroizos'un egemenliği altına girmiştir. Tarihçilere göre Midas, Kimmer akınına karşı koyamadığı için kendini öldürmüştür (M.Ö. 546-333). Büyük İskenderin, Anadolu'ya girdikten sonra, Gronikos Savaşı'nda (M.Ö. 334) zafer kazanmasıyla, Frigya bu kez de Büyük İskender'in egemenliği altına girdi. İskender, önce Pessinus ve Gordion'u ele geçirdi. Aynı zamanda Frigya'ya Helenizm Çağı ve kültürü taşınmış oldu. Bu arada Frigya'ya Grekler yerleştiler. Pessinus'ta yapılan kazılarda Frig tanrıçası Kibele'ye ithaf edilen mabed, tiyatro ve bir çok mimari yapı ortaya çıkartılmıştır. Frigler'in dini, Anadolu'nun çok eski bir tapımı olan Ana Tanrıça Kibele'ye bağlıdır. Büyük İskender'in ölümünden sonra Frigya, Galatlar'ın sürekli akımına uğramıştır. Ardından Romalıların idaresine geçmiştir. En parlak dönemini ise, Romalıların egemenliği arlında olduğu yıllarda yaşamıştır.

Eskişehir'in güneybatısına giderseniz, Midas şehrine, bugünkü adıyla YAZILIKAYA'ya ulaşırsınız. Buradaki kalıntılar, ilginizi ve hayranlığınızı eski medeniyetler üzerine toplayacaktır.

Midas Kenti : Yazılıkaya

Yazılıkaya'nın Eskişehir'e uzaklığı 80 km kadardır. Bu köye, Eskişehir'in güneydoğusundaki Çifteler İlçesinden gidilebilir. Buradan ayrılan yol Mecidiye, Bardakçı, Karaağaç ve Kayı üzerinden Yazılıkaya'ya ulaşır. Ayrıca Seyitgazi ve Afyonkarahisar ya da Emirdağ üzerinden de Yazılıkaya'ya gidilebilir.

Küçük Yazılıkaya

Midas Anıtı'nın 200 metre güneybatısında , kaya üzerine işlenmiş ikinci bir anıttır. Anıtın üst kısmı oyulmuş, fakat alt kısmı işlenilmeden bırakılmıştır. Küçük Yazılıkaya Anıtı ile Midas Anıtı arasında oldukça benzer yanlar bulunmaktadır. Anıtın üst kısmındaki alınlık iyi durumdadır. Çam kozalakları palmet motiflerle süslenmiştir. Yüksekliği genişliğinden azdır. Anıtın dip kısmında dikdörtgen şeklinde iki girinti bulunmaktadır. Bu girintilerin üzerinde ancak gün ışığında seçilebilen, hayvan başına benzer figürler göze çarpmaktadır.

Dorlion

Antik Çağ'da, bu bölgede Latince 'Dorylaeum' ya da Grekçe 'Dorylaion' adıyla ünlenen bir kent bulunmaktaydı. Bugün Eskişehir'de, Antik Dorylaion olabilecek üç ayrı yerin varlığından söz edilir. Bunlardan biri Karacaşehir, diğeri Şarhöyük ve Yukarımahalle, Hamamlar ya da Körübaşı olarak bilinen yerlerdir.

Pessinus

Eski çağların ünlü kenti Pessinus'un kalıntıları Sivrihisar yakınında, Ankara-Eskişehir karayolu üzerinde, bugünkü Ballıhisar yöresinde bulunmaktadır. Burası Hititler tarafından Kubebe ya da Kubaba olarak söz edilen 'Tanrıların Anası' Kibele'nin, ünlü tapınağının bulunduğu Frigya Devleti'ne aitti. Kibele, Kybele, Kübele ya da Fransızca yazımı Cybele'nin ve Türkçe okunuşu Sibel'dir. Diğer isimleri ise; Dindymene, Agdistis veya Magna Mater'dir. Ana Tanrıça'nın heykeli, bir inanışa göre, gökten düşen siyah bir taştır. Bu nedenle 'Kara Taş' adıyla anılır.

Muhteşem Gordion

Porsuk Irmağı'ndan güneye doğru inildiğinde, Porsuk ve Sakarya Irmakları birleşir ve sonra tekrar birbirlerinden ayrılır. İşte bu noktada şehir GORDION'dur.

Gordion, Frigya Devleti'nin başkentidir ve 'İmparator Yolu' olarak bilinen kalıntılar üzerindeki en muhteşem duraktır. Bu ünlü şehir, doğuyla batıyı, Persiya ile Mezopotamya'yı birbirine bağlar. Ayrıca Gordion, dünyaca ünlü Büyük Alexander ve Gordion Kralı hakkında sayısız hikayelerin anlatıldığı şehirdir.

Coğrafi Yapı²

Eskişehir, İç Anadolu Bölgesi'nin kuzeybatısında yer almaktadır. Kuzeyde Karadeniz, kuzeybatıda Marmara, batı ve güneybatıda Ege Bölgesi ile komşudur. Eskişehir'in ilçelerinden Seyitgazi'nin küçük bir bölümü Ege'nin, Sarıcakaya İlçesi'nin tümü ile Merkez ve Mihallıçık ilçelerinin bir bölümü Karadeniz Bölgesi'nin etkisindedir. Ancak Eskişehir, coğrafi karakterini genellikle İç Anadolu Bölgesi'nden alır.

Kuzeyden Bozdağ ve Sündiken Dağları, güneyden Emirdağ, doğudan Orta Asya Vadisi, batıdan Türkmen Dağı gibi doğal sınırlarla çevrili olan il alanı, yaklaşık 13.653 km² dir. Bu alanıyla il, Türkiye topraklarının %1.8'ini kaplamaktadır. İl merkezinin denizden yüksekliği ise 792 m dir.

Eskişehir ili, güneyden Afyonkarahisar'ın Emirdağ ve İhsaniye; güneydoğudan Konya'nın Yunak; doğudan Ankara'nın Polatlı, Nallıhan ve Beypazarı; kuzeybatıdan Bolu'nun Göyök; batıdan Bilecik'in Gölpazarı, Söğüt, Bozüyük ilçeleri ve Kütahya ile çevrelenmiş durumdadır.

Eskişehir’de iki tane önemli akarsu bulunmaktadır: Sakarya Nehri ve Porsuk Çayı ve Kolları. Öne çıkan barajlar ise: Porsuk Barajı, Sarıyar Barajı, Musaözü Barajı, Gökçekaya Barajı ve Dodurga Barajı’dır. Ayrıca Çatıören ve Kunduzlar barajlarından da yararlanılmaktadır.

İç Anadolu stepleri, Kuzey Anadolu ve Batı Anadolu ormanları, Eskişehir’in bitki örtüsünü oluşturur.

Eskişehir, İç Anadolu, Batı Karadeniz ve Akdeniz iklimlerinin etki alanı içinde olması nedeniyle, kendine özgü bir iklime sahiptir. Yıllık sıcaklık ortalaması, 10.9° dir. Aylık ortalama göre yılın en soğuk ayı, - 2° ile Ocak ayıdır. Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında en sıcak günler yaşanır. En düşük sıcaklık 10° - 15° dir. Temmuz ayının ikinci yarısı ile Ağustos ayının ilk yarısında en yüksek sıcaklık, 30° - 40° arasında değişir.

Eskişehir yöresi, yer altı suları bakımından da çok zengindir. Günümüzde yararlanılan sıcak su kaynakları/ hamamlar şunlardır: Erden Hamamı, Ethem Hamamı, Işık Hamamı, Güneş Hamamı, Yeni Hamam, Keçeciler Hamamı, Erkal Banyo, Erler Hamamı, Alçık Hamamı ve Has Termal kaplıcalar.

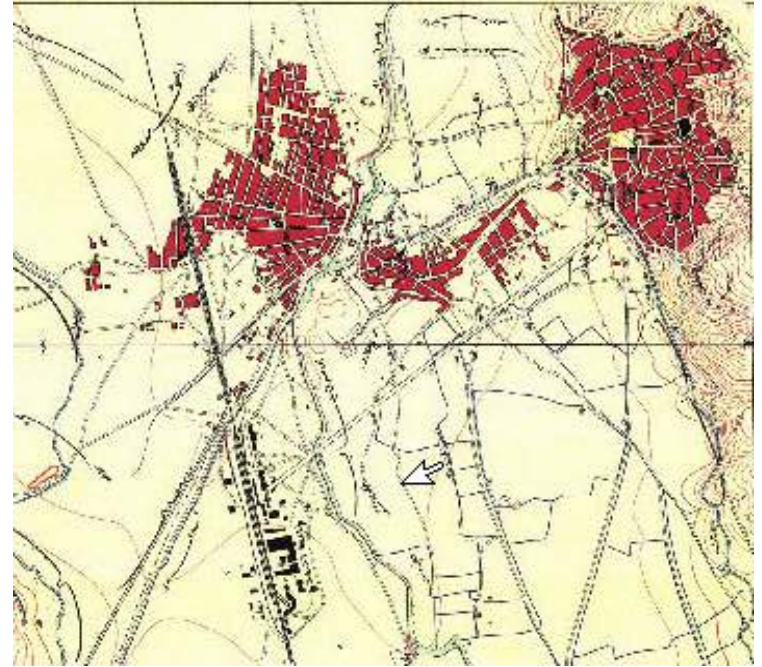
TARİHİ SÜREÇTE KENTSEL GELİŞİM*

Kentsel alanların kırsal alanlardan farkı, kullanım ve yapılaşma yoğunluğu ve özellikle sanayi alanlarının yoğunlaşması ile belirginleşir. Eskişehir’in yerleşme sahasının gelişmesinde de sanayi faktörünün etkisi çok önemlidir.

Sanayi bir taraftan kente çok sayıda işçi nüfusu çekerek planlı konut alanlarının gelişmesini teşvik ederken, diğer taraftan bizzat kendi tesis sayısını arttırması ile kent arazisinde kapladığı alanı genişleterek mekânsal yönden kentin görünümünü büyük ölçüde değiştirmiştir.

Eskişehir’de mevcut yapılaşma ve yerleşmeleri gösteren ilk harita 1896’da yapılmıştır.

Erkan-ı Umumiye dairesi V. Şubesine yaptırılan ve “Taksim-i Arazi” adını taşıyan harita plan niteliği taşımamaktadır, çünkü yeni gelişmeleri planlamamaktadır, ancak o günkü mevcut durumu ve gelişme sürecini inceleyebilmemiz açısından önemlidir.

Demiryolu kentin ticari fonksiyonunu canlandırmış, bunun yanında yerleşim alanlarının genişlemesine de sebep olmuştur. Eskişehir'in başka yörelere göre en önemli üstünlüğü yetişkin işgücünün çokluğudur. Eskişehir'de Cumhuriyet öncesi dönemde başlayan, Cumhuriyet Dönemi'nde daha da genişleyen kamu yatırımları bölgede nitelikli bir işçi kitlesinin oluşmasına önemli katkıda bulunmuştur. Aynı yıllarda yeni Türkiye Cumhuriyeti'nde devletçilik politikasına bağlı olarak hızla yapılan yatırımlar için teknik olarak dışardan destek gerekiyordu. Özellikle şeker fabrikaları, basma fabrikaları ve tahıl silolarının projelendirilmesi, inşası ve teknik donanımının kurulması için Alman şirketlerine başvuruluyordu.

Günümüzdeki Alman mimarisi, büyük ölçüde 20. yüzyılın ilk 30 yılındaki çeşitli akımların oluşturduğu hareketliliğin doğurduğu temeller üzerinde şekillenmiştir. Bir yandan İngilizlerin Art-Nouveau'sundan etkilenen bir mimarlık, öte yandan da dalga dalga yayılan ekspresyonist akımın etkisi izlenir. Aynı zamanda, güzel sanatları işlevsellikle birleştirme ideolojisini güden ve deneysellikle soyutlamayı destekleyen bir tasarım anlayışı olarak ortaya çıkan Bauhaus'un, mimarlığı, teknolojiyi ve işlevselliği birleştiren etkisi bugün bile dünyanın her yerinde görülebilir. 20.yy. Öncesi mimarlar, endüstriyel yapıların tasarımcısı olmakla ilgilenmemişlerdi. Daha doğrusu kültürel amaçlı binaların dışındaki diğer binaların tasarımıyla

pek ilgilenilmiyordu. 19 yy. sonlarında üreticiler, fabrika tasarımları için mimarlarla çalışmaya başladığında, bu ilk tasarımlar, otorite, güç ve sağlamlığı temsil etmesi için kilise ya da kamu binalarına benzetiliyordu. Özellikle Almanya'nın en eski endüstrileri –kömür ve çelik işletmeleri- bu binaları tercih ediyordu.

Ancak 20.yy. ile birlikte üreticiler kullanmaya başladıkları yeni teknolojileri yansıtan "modern" görünümlü binaları tercih etmeye başladılar. Her ne kadar tercih nedeni ekonomik veya estetik sebeplere dayanmasa da bu binalar, işçilerin çalışma koşulları dahil, ticaretin ve endüstrinin sosyal hayattaki yerini iyileştirdi.

Eskişehir Şeker Fabrikası için de bir Alman şirketine başvuruldu. İnşa edilen yapı da o yıllarda Alman mimarisinde yaşanan çeşitliliği yansıtıyordu.

Geleneksel Alman mimarisini yansıtan dik çatılar, İç Anadolu iklimine daha iyi uyum sağlayacağı düşünüldükçe tercih edilmiştir. Bunun yanında işlevselliğe önem verilmiş, duvarları taşıyan çelik gergiler gizlenmemiştir.

1923 – 1950 döneminde devlet yatırımlarının yanında, bugün Eskişehir Sanayiinde önemli yer tutan, özel sektöre ait, taş ve toprağa dayalı üretim yapan kiremit ve tuğla fabrikaları da kurulmuştur. Özellikle 1930’lar Eskişehir sanayiine yeni kamu girişimlerinin katıldığı ve özel kesimdeki işletmelerin büyümelerini sürdürdükleri yıllardır. Bu dönemde ilin geleneksel sanayileri olan un ve tuğla fabrikaları kapasitelerini genişleterek belli büyüklüklere ulaşmış ve Türkiye çapında kuruluşlar haline gelmiştir.

1928 yılında kurulan Kurt Kiremit, 1933 yılında açılan Çift-kurt Kiremit, 1938’de kurulan Aslan Kiremit, 1942’de kurulan Fil Kiremit, 1944’te kurulan Kartal Kiremit, 1946’da kurulan Güneş Kiremit ve Doğan Kiremit ve 1949’da kurulan Kılıçoğlu Kiremit Fabrikaları sayesinde yurt dışından satın alınan Marsilya tipi kiremitler üretilmeye başlanmış ve yurt ekonomisine de büyük katkıda bulunmuştur. Gıda sanayinde büyük önemi olan un fabrikalarının kuruluşu da yine bu döneme rastlar. Özel girişimlerden un fabrikaları da tuğla fabrikaları gibi hammaddesini yakın çevreden sağlamıştır. 1938’de kurulan Yasin- Çakır, 1948’de kurulan Gümölcineli Un ve Gamgam Un, 1953’te kurulan Mühendisler Un, 1959’da kurulan Örnek Un ve bunları takip eden Pak-Un ve Kanatlı Un Fabrikalarının da bölge ekonomisine katkısı büyük olmuştur.

1949’da açılan Kılıçoğlu Kiremit, aslında 1938’de kurulan Aslan Kiremit’in devamı niteliğindedir. Projesi Alman mimar Robert Aebi’ye yaptırılan yapının taşıyıcı sistemi yığma tuğla duvarlardan oluşmaktadır, su basman seviyesine kadar da duvarlar taşla örülmüştür. Birbirine paralel ve dik uzun kütlelerden oluşan yapının çatıları beşiktir ve Marsilya tipi kiremitle kaplıdır. Ön cephe ise bu kütlelere tezat oluşturacak biçimde uzun ve devasa kolonattan oluşmaktadır.

Tavan ise, kolonlar arasında kademeli olarak şekillendirilmiştir. Almanya’daki neo-klasik akımdan etkilenen bu cephe, arkasındaki yapının aynı kütle düzenlemesiyle devam ettiği izlenimi vermektedir.

Eskişehir Şeker Fabrikası

Park 222; 1927 yılında Kereste Fabrikası olarak yapılmıştır. Kereste Fabrikasının yönetim binası olarak inşa edilen yapı şu an restaurant olarak hizmet vermektedir. Restorasyon sırasında pencere ve duvarların orjinal şekli korunmuştur. Orjinal taşıyıcılar korunmuş, kolonlar tuğla ile kaplanmış ve bölücü duvarlar kaldırılmıştır. (Altta)

ESPARK | ESKİ KURT KİREMİT FABRİKASI

TONOZLU BİNA | ESKİ KURT KİREMİT FABRİKASI

TCDD ESKİŞEHİR TREN İSTASYONU

HALLER GENÇLİK MERKEZİ | ESKİ HAL BİNASI

SAĞLIKLI KENTLER PROJESİ

Sağlıklı Kentler Hareketi

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Bölge Ofisi, sağlığı karar vericilerin gündeminde ön sıralara yerleştirmeyi ve **'Herkes İçin Sağlık Stratejisi'nin** prensipleri ve hedefleri doğrultusunda sağlık ve sürdürülebilir kalkınma için kapsamlı yerel stratejiler geliştirmeyi amaçlayan uzun dönemli bir uluslararası girişimdir. Bu çalışma 1986 yılında Avrupa'da seçilen 11 kent ile başlamış ve kısa sürede kıtanın 29 ülkesinde oluşturulan ulusal ağlar ile 1300 kent ve kasabaya ulaşmıştır. Zaman içerisinde genişleyen çalışma Avustralya, Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri'nde de bazı kentlere ulaşarak küresel bir çalışma niteliği kazanmıştır.

Çalışmanın Amaçları;

- Kentlerin sağlıklı, temiz ve güvenli bir yerleşim yeri yaratmak üzerine deneyimlerini paylaşarak tüm vatandaşların yaşamaktan mutlu olacakları bir çevre yaratmak,
- Eşitlik temelinden yola çıkarak din, dil, ırk, kültür, sınıf ve düşünce farkı gözetmeksizin eşit ve kaliteli bir yaşam ortamı sağlamak için sağlık, ulaşım, çevre gibi alanlarda ortak projeler geliştirmek olarak sıralanabilir.

Sağlıklı Kentler Ağı

Sağlık reformu alanında 44 yıllık geçmişinde hep öncü rolü üstlenen DSÖ, başından beri sağlığa hastalık temelli bireysel bir yaklaşımdan çok toplumsal temelli yaklaşımı benimsemiş; sağlığı bedensel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik hali olarak değerlendirmiştir. 1977'de Cenevre'de yapılan Dünya Sağlık Asamblesi ile uluslararası toplumların herkes için sağlık konusunda mücadeleye davet edilmesinin ardından, örgüt Avrupa'da sağlık politikalarının oluşumunu tekrar incelemeye başlamış ve bu çalışmalar 1984 yılında 38 hedeflik, bölgesel **'Herkes İçin Sağlık Stratejisi'nin** uygulamaya başlamasıyla sonuçlanmıştır.

Avrupa Bölgesi'nde uygulanan Sağlıklı Kentler Projesi, yoksulluk,

şiddet, sosyal dışlanma, kirlilik, standardın altında barınma koşulları, orta ve genç yaştaki insanların karşılanamayan ihtiyaçları, evsiz insanlar ve sağlık yerleşim planlaması gibi sorunların çözülebilmesinin yanı sıra eşitsizlik ve az olan toplum katılımı çalışmalarının artırılması gibi konularda sürdürülebilir bir gelişme ortamı sağlanması için bütünsel bir yaklaşımın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Katılımcı kentler, korunmasız grupların gereksinmelerine yönelik konuyla ilgili sektörler arası işbirliğine giderek, toplumsal gelişim inisiyatifleri ve programlarını baz alan, kent sağlık profilleri ve kent sağlık planları ve stratejilerini içeren geniş bir program ve ürün aralığını geliştirmekte ve uygulamaktadırlar.

DSÖ Sağlıklı Kentler Projesi, Avrupa ölçeğinde sağlığı, karar vericilerin gündeminde ön sıralara yerleştirmeyi ve herkes için sağlık stratejisinin prensipleri ve hedefleri doğrultusunda, sağlıklı ve sürdürülebilir bir kalkınma için kapsamlı yerel stratejiler geliştirmeyi amaçlayan uzun dönemli uluslararası bir gelişim inisiyatifidir. Sağlıklı Kentler Projesi'nin ana hedefi, kentte yaşayan insanların fiziksel, zihinsel, sosyal ve çevresel koşullarını arttırmaktır.

Beşer yıllık dönemlerle gelişen proje, 2009 yılından itibaren 5. dönemindedir (2009-2013).

5. Dönem Göstergeleri

- 2009-2013 yıllarını kapsamaktadır.
- Tüm politikalarda sağlık,
- Tüm yerel sağlık politikalarında eşitlik,
- Duyarlı ve destekleyici çevreler,
- Sağlıklı yaşam,
- Sağlıklı şehir planlaması, ilkelerini benimser.

15-18 Haziran 2011 tarihleri arasında Liege/Belçika'da gerçekleşen Konferansla DSÖ, Sağlık 2020 Politikalarını tartışmaya sunmuştur.

Sağlık 2020 Politikaları

- Birlikte çalışma,
 - Daha iyi bir sağlık,
 - Sağlık yönetişimini iyileştirmek,
 - Ortak stratejik hedeflerin oluşması,
 - Bilgi paylaşımı ve yeniliklerin hızlandırılması,
 - Katılımcılığın arttırılması,
- hedeflerini kapsar.

TÜRKİYE SAĞLIKLI KENTLER BİRLİĞİ

Sağlıklı Kentler çalışmaları tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de DSÖ Sağlıklı Kentler Ağı ve Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği aracılığıyla uluslararası ve ulusal düzlemde devam etmektedir. Sağlıklı Kentler Birliği’nin kurulması 22.12.2004 tarihli Resmi Gazetede yayınlanarak İçişleri Bakanlığı tarafından Birlik Tüzüğü onaylanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Türkiye’de Sağlıklı Kentler Birliği’nin kurulması ile üye kentlerin aktif olarak deneyimlerini paylaşmaları, sorunları aktarmaları, ortak projeler geliştirmeleri, uluslararası düzeyde temsil edilebilmeleri ve ortak ihtiyaçların çözümünde güç birliği sağlamaktadır.

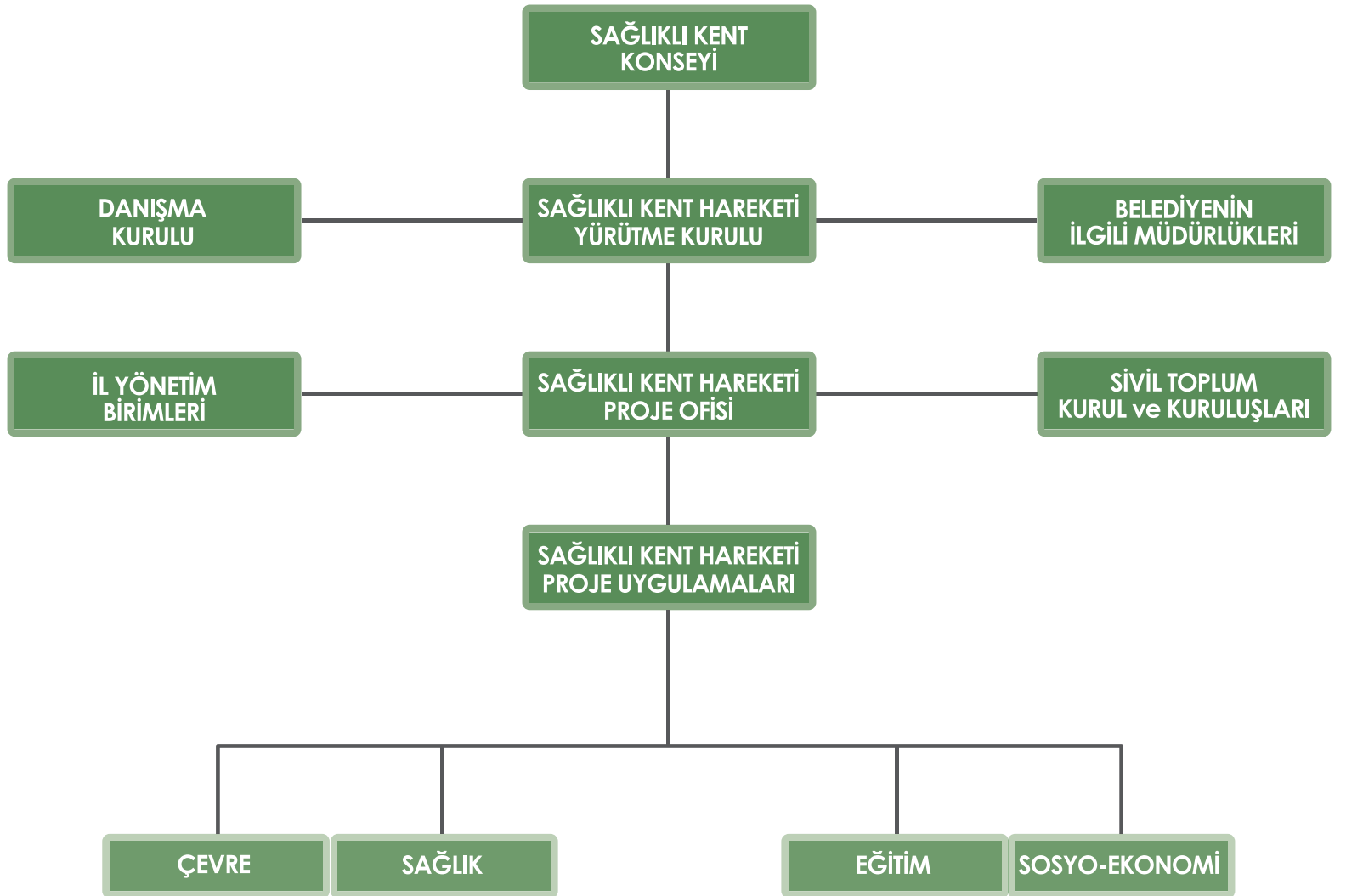
Üye belediyelere belediyecilik, sağlık, planlama, çevre, konut, ulaşım, eğitim, güvenlik ve benzeri sağlıklı kent konularıyla ilgili tecrübeler, bilgi, belgeler ve proje deneyimleri aktarır. “Sağlıklı Kentler Birliği” Türkiye’de bu hareketin güçlenmesi ve işbirliği açısından kentler için çok önemli gelişimler sağlayacak, daha sağlıklı kentler yaratılmasında görev alır.

TEPEBAŞI BELEDİYESİ’NİN PROJEYE DAHİL OLMA SÜRECİ

Tepebaşı Belediyesi 23 Ağustos 2000’de DSÖ’ne adaylık için yazılı başvuruda bulundu. Bu müracaat üzerine Sağlık Bakanlığı 27-28 Ekim 2000’de Bursa’da yapılan toplantıya Tepebaşı Belediyesi’ni de davet etti. DSÖ’nün 27 Mart 2001 tarihli yazısı ile uygunluk başvuru süresi resmen başlamış ve 3. Faz üyeliği ile onaylanmıştır. 2009’da yılında da 5. Faz üyeliği onaylanan Tepebaşı Belediyesi Sağlıklı Şehir çalışmalarına devam etmektedir.

ESKİŞEHİR TEPEBAŞI BELEDİYESİ SAĞLIKLI KENT ORGANİZASYON ŞEMASI

eskişehir sağlıklı kent profili

nüfus

AÇIKLAMALAR

Nüfus Yoğunluğu

Bir kilometrekareye düşen nüfustur. Nüfus yoğunluğu hesaplanırken göl hariç yüzölçümü verileri kullanılmıştır.

Şehir Nüfus

İl ve ilçe merkezleri belediye sınırları içindeki nüfustur.

Köy Nüfusu

Belde ve köylerdeki nüfustur.

Yaş

Kişinin bitirmiş (tamamlamış) olduğu yaştır.

Cinsiyet Oranı

Her 100 kadın için erkek sayısıdır.

Toplam Yaş Bağımlılık Oranı

"15-64" yaş grubundaki her 100 kişi için "0-14" ve "65 ve daha yukarı" yaş gruplarındaki kişi sayısıdır.

$$\text{Bağımlılık Oranı} = \frac{(0-14 \text{ yaştaki nüfus}) + (65 \text{ ve daha yukarı yaştaki nüfus})}{(15-64 \text{ yaştaki nüfus})} \times 100$$

Net Göç

Belirli bir alanın aldığı göç ile verdiği göç arasındaki farktır. Belirli bir alanın aldığı göç verdiğienden fazla ise net göç pozitifdir, verdiği göç aldığı göçten fazla ise göç negatiftir.

Net Göç Hızı

Göç edebilecek her bin kişi için net göç sayısıdır.

Nüfus

Nüfus Yoğunluğu

Eskişehir ili nüfusunun % 89,65'i (700.355) il ve ilçe merkezle-
rinde, % 10,35'i (80.892) belde ve köylerde yaşamaktadır.

Tepebaşı İlçe nüfusu, il nüfusunun %38'ni oluşturmaktadır.

Tepebaşı İlçesi'nin toplam nüfusunun % 49,9'u (147,949)
kadın ve %50,1'i (148,755) erkek nüfustan oluşmaktadır.

Tepebaşı İlçesi'nin % 97,68'i(289,83) il ve ilçe merkezinde,
%2'si (6,874) belde ve köylerde yaşamaktadır.

*Açıklama

İl, İlçe, belediye, köy ve mahallelere göre nüfuslar belirlenirken:

Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından, ilgili mevzuat ve idari kayıtlar uyarınca Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT)'nda yerleşim yerlerine yönelik olarak yapılan; idari bağıllık, tüzel kişilik ve isim değişiklikleri dikkate alınmıştır.

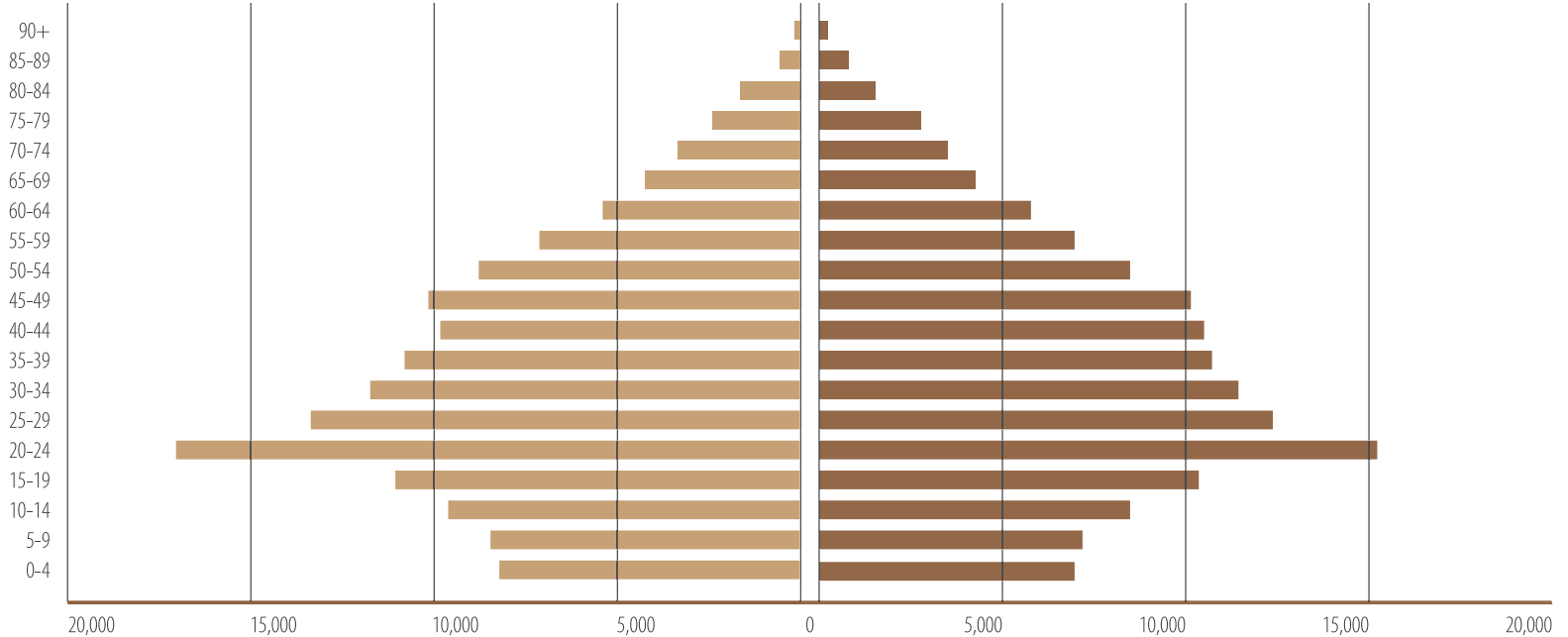
İlçe, İl ve Ülke Genelinde Nüfusun Cinsiyete Göre Dağılımı (2011)

	İl/İlçe Merkezi			Belde/Köy			Toplam		
	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Toplam
Tepebaşı	144,558	145,272	289,83	3,391	3,483	6,874	147,949	148,755	296,704
Eskişehir	352,189	348,166	700,355	40,178	40,714	80,892	392,367	388,88	781,247
Türkiye	28,532,131	28,853,575	57,385,706	8,659,184	8,679,379	17,338,563	37,191,315	37,532,954	74,724,269

Kaynak | TÜİK ADNSK Veri Tabanı

Eskişehir Nüfus Piramidine bakıldığında gelişmekte olan il yapısı özelliklerini taşımaktadır. Doğum ve ölüm oranlarında azalma görülürken, genç nüfus oranı oldukça yüksektir. Yaş ortalaması 33.90'dır. Eskişehir'in Bağımlı nüfus (0-14 yaş ve 65 + yaş grubunu kapsamaktadır.) oranı % 39.14 olup: Genç Bağımlı Nüfus Oranı % 25.81, Yaşlı Bağımlı Nüfus Oranı ise % 13.33 tür.

Eskişehir İl Nüfusunun Yaş ve Cinsiyete Göre Dağılımı (2010)

Kaynak | TÜİK ADNSK Veri Tabanı

Eskişehir'in aldığı ve verdiği göç sayısı kıyaslandığında aldığı göç sayısının fazla olduğu ve net göç hızında azalma olduğu görülmektedir.

Eskişehir İli'nin Aldığı ve Verdiği Göç Sayıları (2011)

Eskişehir	Nüfus Sayısı	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (%)
2007-2008	741.739	31.731	21.970	9.761	13,25
2008-2009	755.427	32.346	23.225	9.121	13,15
2009-2010	764.584	31.662	26.780	4.882	6,41

Kaynak | TÜİK Göç İstatistikleri

Eskişehir yüzölçümü 13,925 km² olup, nüfus yoğunluğu 56'dır. Eskişehir ilindeki toplam ilçe sayısı 14; Eskişehir ili ve ilçelerine bağlı 14 belediye ve 371 köy mevcuttur.

Tepebaşı İlçesi'nin yüzölçümü 932 km² olup, nüfus yoğunluğu 318'dir. Tepebaşı İlçesi'nde toplam 51 mahalle ve 30 orman; 11'i ilçe olmak üzere toplam 41 köy vardır.

Tepebaşı Mahalleler

Alınca	Aşağı Söğütözü	Bahçelievler	Batıkent	Boyacıoğlu
Cumhuriye	Çamlıca	Ç.Hisar	Ç.Yeni	Eğriöz
Emirler	Emirceoğlu	Ertuğrulgazi	Esentepe	Eskibağlar
Fatih	Fevziçakmak	Gazipaşa	Gökdere	Güllük
Hacıalibey	Hacıseyit	Hasanbey	Hayriye	Hoşnudiye
İşıklar	İhsaniye	Kavacık	Keskin	Kozkayı
Koyunlar	Kumlubel	Mamure	M.Kemal Paşa	Orta
Ömerağa	Sakintepe	Satılmışoğlu	Sazova	Sütlüce
Şarhöyük	Şeker	Şirintepe	Tunalı	Uluönder
Yeni	Yeni Bağlar	Yeşiltepe	Y.Söğütözü	Zafer
Zincirlikuyu				

Kaynak | Eskişehir Tepebaşı Belediyesi

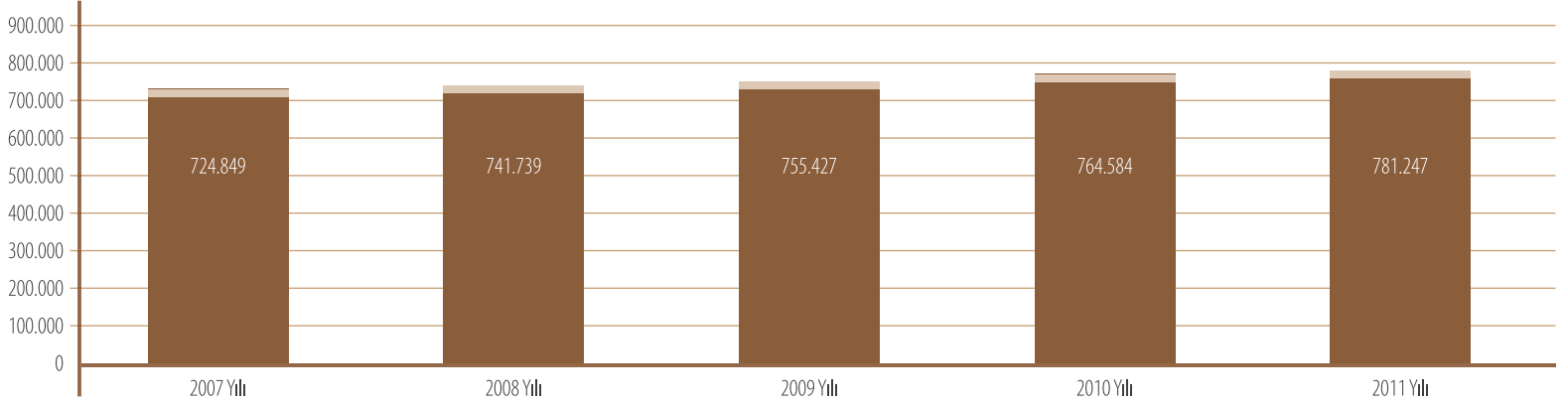
Tepebaşı Köyler

Ahılar	Aşağıkartal	Atalantekke	Avlamlı	Bektaşınarı
Bozdağ	Buldukpinar	Cumhuriyet	Danışment	Gökçekısıık
Hekimdağ	Karaçobanpınarı	Karadere	Karagözler	Kızılcaören
Kızılınlar	Mollaoğlu	Musaözü	Sulukaraağaç	Takmak
Tandır	Tekeçiler	Turgutlar	Uludere	Yarımcı
Yeniakçayır	Yeniincesu	Yörükçayır	Yukarıkartal	Yusuflar
Gündüzler	Atalan	Karahöyük	Taycılar	Kozlulubel
Beyazaltın	Yakakayı	Behçetiye	Çalkara	Nemli
Çanakıran				

Kaynak | Eskişehir Tepebaşı Belediyesi

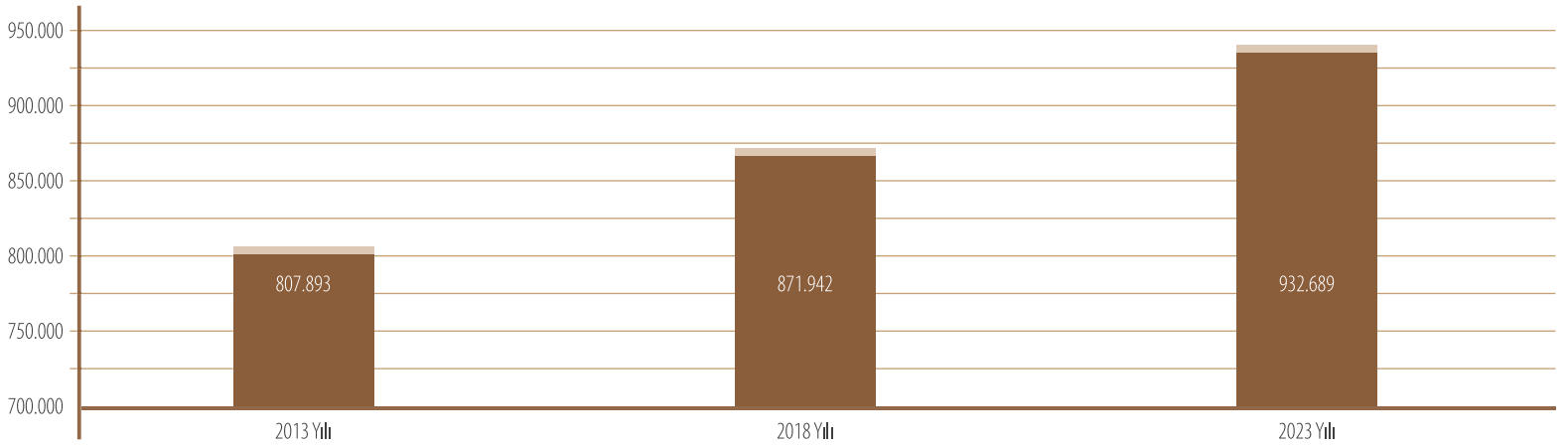
Artan nüfusa bağlı olarak kent genelinde yeni sosyal yaşam ve ticari merkezlerine yönelik talep sürekli artmaktadır.

Eskişehir Yıllara Göre Nüfus Değişimi

TÜİK Nüfus İstatistikleri

Eskişehir'in Nüfus Projeksiyonu

TÜİK Nüfus Projeksiyonları

eskişehir sağlıklı kent profili

eğitim

AÇIKLAMALAR

Brüt Okullaşma Oranı

İlgili öğrenim türündeki tüm öğrencilerin, ait olduğu öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan toplam nüfusa bölünmesi ile elde edilir.

A: Toplam öğrenci sayısı

B: Teorik yaş grubundaki toplam nüfus

$$\text{Brüt okullaşma oranı} = \frac{A}{B} \times 100$$

Net Okullaşma Oranı

İlgili öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan öğrencilerin, ait olduğu öğrenim türündeki teorik yaş grubunda bulunan toplam nüfusa bölünmesi ile elde edilir.

A: Teorik yaş grubundaki öğrenci sayısı

B: Teorik yaş grubundaki toplam nüfus

$$\text{Net okullaşma oranı} = \frac{A}{B} \times 100$$

Öğrencilerin bitirdiği yaş temel alınarak; okul öncesi teorik yaş 3-5, ilköğretimde teorik yaş 6-13, ortaöğretimde teorik yaş 14-17, yükseköğretimde teorik yaş 18-22 olarak kabul edilmiştir.

Ayarlanmış İlköğretim Net Okullaşma Oranı

Resmi ilköğretim okulu yaş grubunda olup da ilköğretime devam eden öğrencilerin ilgili yaş grubu nüfusuna oranıdır.

Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı

İstenilen eğitim kademesine ve İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması seviyesine göre, toplam öğrenci sayısının toplam derslik sayısına bölünmesi ile elde edilen ve bir derslikteki ortalama öğrenci sayısını gösteren göstergedir.

Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı

İstenilen eğitim kademesine ve İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması seviyesine göre, toplam öğrenci sayısının toplam öğretmen sayısına bölünmesi ile elde edilen ve bir öğretmenin eğitim verdiği ortalama öğrenci sayısını gösteren göstergedir.

Okul Başına Düşen Öğrenci Sayısı

İstenilen eğitim kademesine ve İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması seviyesine göre, toplam öğrenci sayısının toplam okul sayısına bölünmesi ile elde edilen ve bir okuldaki ortalama öğrenci sayısını gösteren göstergedir.

Eskişehir’de okur yazar oranı %97 olup Türkiye ortalamasının (%93) üzerindedir.

Ülke ve Bölgedeki Okur-Yazarlık Oranı (2009) (%)

	Kadın	Erkek	Toplam
Eskişehir	95	99	97
TR41	93	98,5	96
Türkiye	89	98	93

Kaynak | TÜİK Bölgesel Göstergeler

Türkiye’de olduğu gibi Eskişehir’de de erkek okur yazar oranı (%99), kadın okur yazar oranının (%95) üzerindedir.

Eskişehir, eğitim sektörü gelişmişlik sırasında iller bazında 3. sırada yer almaktadır.

Genel ve Eğitim Sektörü Gelişmişlik Sıralaması (2003)

	Eğitim Gelişmişlik Sırası	Genel Gelişmişlik Sırası
Eskişehir	3	6
TR41	4	4

Kaynak | DPT, İllerin ve Bölgelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması 2003

Okul öncesi ve ilköğretim net okullaşma oranlarına, toplumsal cinsiyet temelinde bakıldığında farklılıkların olmadığı gözlenmektedir.

Brüt ve Net Okullaşma Oranları (2009-2010) (%)

	Okul Öncesi				İlköğretim			
	3-5 Yaş		4-5 Yaş		Brüt		Net	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
Eskişehir	38,21	38,66	53,56	51,88	108,08	104,73	98,8	98,75
TR41	33,87	32,1	47,83	48,18	108,1	104,74	98,93	98,87
Türkiye	27,34	28,48	39,17	37,91	107,05	108,88	98,47	97,84

Kaynak | Milli Eğitim İstatistikleri 2009-2010

Ortaöğretim net okullaşma oranlarına, toplumsal cinsiyet temelinde bakıldığında özellikle mesleki ve teknik ortaöğretimdeki fark dikkat çekmektedir.

Ortaöğretim Kurumlarında Okullaşma Oranları (2009-2010) (%)

	Genel Ortaöğretim				Mesleki ve Teknik Ortaöğretim				Toplam Ortaöğretim			
	Brüt		Net		Brüt		Net		Brüt		Net	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
Eskişehir	45,61	57,8	36,77	49,18	61,63	41,14	51,84	34,07	107,24	98,98	88,6	83,25
TR41	42,12	49,19	31,85	40,22	63,07	47,78	53,76	41,17	105,02	96,97	85,59	81,4
Türkiye	49,09	46,98	34,92	36,41	40,05	32	32,63	25,79	89,14	78,97	67,55	62,21

Kaynak | İl Millî Eğitim Müdürlükleri, Millî Eğitim İstatistikleri

Öğretmen, Öğrenci ve Derslik Sayıları (2009-2010)

	Okul Öncesi				İlköğretim			
	Öğretmen	Öğrenci	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci	Derslik Başına Düşen Öğrenci	Öğretmen	Öğrenci	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci	Derslik Başına Düşen Öğrenci
Eskişehir	355	9.959	28	18	4.467	84.757	18	25
TR41	1.598	39.367	25	20	20.340	446.617	21	33
Türkiye	42.716	980.654	23	21	485.677	10.916.643	22	32

Kaynak | TÜİK Eğitim İstatistikleri, Milli Eğitim İstatistikleri

Ortaöğretimde Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları (2009-2010)

	Genel			Meslek ve Teknik			Toplam Ortaöğretim		
	Okul	Öğretmen	Öğrenci	Okul	Öğretmen	Öğrenci	Okul	Öğretmen	Öğrenci
Eskişehir	50	1,326	21,940	61	1,362	21,971	111	2,688	43,911
TR41	156	4,719	93,427	183	5,786	114,278	339	10,505	207,705
Türkiye	4,067	111,896	2,420,691	4,846	94,966	1,819,448	8,319	206,862	4,240,139

Kaynak | İl Millî Eğitim Müdürlükleri, TÜİK Bölgesel Göstergeler

Öğretmen, Öğrenci ve Derslik Sayıları (2009-2010)

	Genel Ortaöğretim		Mesleki ve Teknik Ortaöğretim		Genel Ortaöğretim	
	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci	Derslik Başına Düşen Öğrenci	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci	Derslik Başına Düşen Öğrenci	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci	Derslik Başına Düşen Öğrenci
Eskişehir	15	26	15	36	15	30
TR41	16	29	18	41	17	35
Türkiye	18	31	17	36	18	33

Kaynak | İl Millî Eğitim Müdürlükleri, Milli Eğitim İstatistikleri

Eskişehir’de iki üniversite bulunmaktadır. Anadolu Üniversitesi 1958 yılında, Osmangazi Üniversitesi ise 1993 yılında kurulmuştur. Bu üniversitelerde toplam 21 fakülte ve 13 yüksekokul bulunmaktadır. Örgün öğrenci sayısı 43.720, açıköğretim öğrenci sayısı ise 1.973.423 kişidir.

Yükseköğretimde Öğrenci, Öğretim Elemanı ve Bilimsel Yayın Sayıları

	Öğrenci Sayısı (2009-2010)	Toplam Öğretim Elemanı Sayısı (2009-2010)	Öğretim Üyesi Sayısı (2009-2010)	Yayın Sayısı (SCI+SSCI+AHCI, 2008)	Öğretim Elemanı Başına Düşen Öğrenci Sayısı (2009-2010)	Öğretim Üyesi Başına Düşen Öğrenci Sayısı (2009-2010)	Öğretim Üyesi Başına Düşen Öğrenci Sayısı (2008)
Eskişehir	39,931	2,989	1,222	502	13,3	32,6	0,43
TR41	97,609	5,452	2,038	1,008	17,9	47,8	0,52
Türkiye	2,096,555	105,427	42,181	22,564	19,8	49,7	0,59

Kaynak | TÜİK TR41 Bölgesel Göstergeler 2009, ÖSYM 2009-2010 Yükseköğretim İstatistikleri, YÖK İstatistikleri 2008

eskişehir sağlıklı kent profili

sağlık

AÇIKLAMALAR

Bebek Ölüm Hızı

Bir toplumda bir yılda doğan ve bir yaşını tamamlamadan ölen bebek sayısının aynı toplumda aynı sürede canlı doğan bebek sayısına oranının 1000 ile çarpımı sonucu elde edilir.

Anne Ölüm Hızı

Bir yıl içinde gebelik, doğum ve lohusalık sebebiyle meydana gelen 15-49 yaş arası kadın ölümleri sayısının, aynı yıldaki canlı doğum sayısına oranının on bin veya yüz bin ile çarpımıdır.

Bebek ölüm hızı 2010 verileri Eskişehir’de binde 7,4 ile Türkiye ortalamasının (10,1) altındadır. Anne ölüm hızına bakıldığında ise Eskişehir 2010 yılında yüz binde 23,49 ile Türkiye ortalamasının (Binde 16,4) üstünde yer almaktadır.

Bebek Ölüm Hızı (Binde) (2010)

	Ölüm Hızı (Binde)
Eskişehir	7,4
Türkiye	10,1

Kaynak | İl Halk Sağlığı Müdürlüğü ve Türkiye İstatistik Yılı 2011

Anne Ölüm Hızı (Yüz Binde) (2010)

	Ölüm Hızı (Yüz Binde)
Eskişehir	23,49
Türkiye	16,4

Kaynak | İl Halk Sağlığı Müdürlüğü ve Türkiye İstatistik Yılı 2011

Türkiye’de olduğu gibi Eskişehir’de de sık görülen hastalıklar paralellik göstermektedir. Sık görülen hastalıklar ve ölüm nedenleri arasında güçlü bir bağın olduğu bilinmektedir.

Sık Görülen Hastalıklar

2010	Türkiye	2007-2011	Eskişehir
	Hypertansiyon		Hypertansiyon
	Diyabet		Diyabet
	Kalp		Solunum Sistemi Hastalıkları

Kaynak | İl Halk Sağlığı Müdürlüğü ve Türkiye İstatistik Yılı 2011

Ölüm Nedenleri

2009	Türkiye	2007-2011	Eskişehir
	Dolaşım Sistemi Rahatsızlıkları		Kalp Hastalıkları
	Habis Uurlar		Tüm Kanserler
	Solunum Sistemi Hastalıkları		Solunum Sistemi Hastalıkları

Kaynak | İl Halk Sağlığı Müdürlüğü ve Türkiye İstatistik Yılı 2011

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre, her yıl bütün dünyada 340 milyon tedavi edilebilen CYBE(cinsel yolla bulaşan enfeksiyon), milyonlarca tedavisi mümkün olmayan CYBE ve 5 milyon HIV olgusu ortaya çıkmaktadır. Sağlık Bakanlığı, 30 Haziran 2003 itibariyle ülkedeki HIV taşıyıcılarının sayısının 1123 ve AIDS vakalarının sayısının 477 olduğunu ve her yıl giderek arttığını belirtmiştir.

Enfeksiyon Hastalıkları (Sayı) (2010)

Türkiye	Ölüm Hızı (Binde)
Tüberküloz	15.879
Hepatit B	3.099
AIDS	5.224

Kaynak | Türkiye İstatistik Yılı 2011 | www.trthaber.com

Eskişehir’de 2011 yılında toplam 2041 trafik kazası olmuş ve bu kazalarda toplam 70 kişi hayatını yitirmiştir.

Trafik Kazaları

	Toplam	Trafik Polisi	Jandarma
Türkiye	131.845	101.803	21.042
TR41	7.058	5.907	1.151
Eskişehir	2.041	1.739	302

	Toplam	Trafik Polisi	Jandarma
Türkiye	3.835	2.582	1.253
TR41	189	112	77
Eskişehir	70	38	32

Kaynak | Trafik Kazaları İstatistikleri Karayolu 2011, TÜİK

Türkiye’de kadınların eşleri veya birlikte oldukları kişi(ler) den gördükleri şiddetin yaygın olduğu ortaya konmuştur. Ülke genelinde kadınların: %39’u fiziksel şiddete; %15’i cinsel şiddete; %42’si fiziksel veya cinsel şiddete; %44’ü duygusal şiddete/istismara yaşamlarının herhangi bir döneminde eşleri veya birlikte oldukları kişi(ler) tarafından şiddete maruz kalmışlardır.

Türkiye Kadına Yönelik Şiddet (%) (2009)

Şiddet Türleri	Oran
Fiziksel Şiddet	39
Cinsel Şiddet	15
Fiziksel veya Cinsel Şiddet	42
Duygusal Şiddet / İstismar	44

Kaynak | Türkiye’de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması Raporu, 2009

eskişehir sağlıklı kent profili

çevre

AÇIKLAMALAR

İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi

İnsanların günlük faaliyetlerinde içme, yıkanma ve temizlik ihtiyaçları için kullandıkları suyun dağıtımı için kullanılan borulu sistemdir.

Kanalizasyon Şebekesi

Atıksuları toplamaya, uzaklaştırmaya ve arıtma tesislerine ya da deşarj edilen yere iletmeye yarayan birbirleriyle bağlantılı boru ya da kanallardan oluşan sistemdir.

Arıtma Tesis

Atıksu içerisinde kirliliğe neden olan yabancı maddelerin değişik metodlarla (fiziksel, kimyasal, biyolojik) atıksudan uzaklaştırıldığı birimlere denir.

Su

Dünyada ve Türkiye’de de olduğu gibi 1950’lili yıllardan itibaren Eskişehir su kaynakları yoğun kullanımı ile kirlenmeye başlamıştır. Ancak kurulan ölçüm istasyonları ve önlemlerle bu kirlenme en aza indirgenmiştir. 2000 yılında Eskişehir Büyükşehir Belediyesi ve Su ve Kanalizasyon İdaresinin ortak çalışmalarıyla içme suyu boruları yenilenmiş ve 1000 ton’luk yeni bir depo yapılmıştır.¹

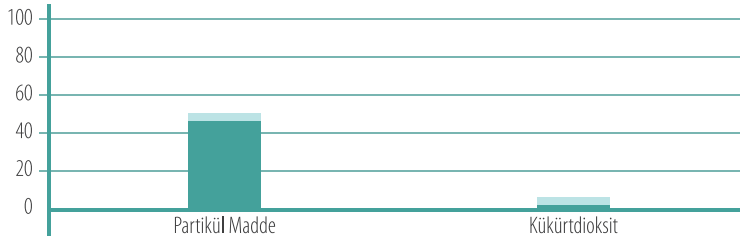
Eskişehir’de ruhsatlı su tesisleri: doğal mineralli su (Laçın Doğal Mineralli Su) , kaynak su (Kalabak, Geçek ve Kiraz Şelale) ve kaplıca işletmeleri(Sakarlıca) olarak 3 başlıktan oluşmaktadır. Bugün herkesin internet aracılığıyla ulaşabileceği su analiz sonuçları ve ruhsatlı su tesisleri bilgisi il sağlık müdürlüğünün sitesinde yer almaktadır.²

Abone Sayıları

	Eskişehir		Tepebaşı Bölgesi	
	Mesken	İş Yeri	Mesken	İş Yeri
Mekanik	3.259	1.318	1.348	428
EKS	242.400	18.903	108.519	7.144

Kaynak | Eski

Hava Kirliliği Ölçümleri (2009) (mg/m3)

Kaynak | TÜİK Hava Kalitesi Veritabanı

Kentsel hava kalitesi bakımından ölçümlenen birincil kirleticiler, kükürtdioksit ve partikül maddelerdir.

2009 yılı istatistiklerine göre özellikle Eskişehir’de kükürtdioksit oranının oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Bursa ise partikül madde oranının bölge içinde en yüksek olduğu il olarak karşımıza çıkmaktadır. Bölgemizde kükürtdioksit ve partikül madde yoğunluğunun sınır değerlerinin⁴⁷ altında kalmakla birlikte, doğalgazın yaygınlaşmasıyla hava kirliliğinin daha da azalması beklenmektedir.

Kaynak | TR41 Bursa Eskişehir Bilecik Bölge Planı 2010-2013

Toprak ve Erozyon

Sanayileşme ve kentleşme süreciyle birlikte her yerde yaşanan çevre problemleri toprağı da etkilemektedir. Eskişehir’de toprak kirliliğine: tarımsal kirleticiler; endüstriyel kirleticiler; kentsel kirleticiler başta olmak üzere yol açmaktadır.

Eskişehir ilinde 258.809 hektar arazinin orta derecede, 280.925 hektar arazinin şiddetli ve 565.613 hektar arazinin çok şiddetli su erozyonuna maruz kalmaktadır.³

Gürültü

Eskişehir hızla sanayileşen ve nüfusu artan bir şehirdir. Dolayısıyla trafikteki araç sayısı artmakta ve konuta ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle trafik ve inşaat, gürültü kirliliğini etkilemektedir. Ayrıca demir yolu ulaşımı ve çevre yolunun kent merkezinden geçmesi, askeri ve sivil uçuşlar da gürültü kirliliğini etkileyen diğer önemli faktörlerdir.

Gıda

Eskişehir’de gıda maddesi üreten, satan, toplu tüketime arz eden iş yerlerinde gıda güvenliğinin sağlanıp sağlanmadığını denetleyen kurum İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü’dür. Tepebaşı Belediyesi, bu konuda ‘Tepebaşı Belediyesi Mavi Bayrak Projesi’, ‘Gıda Dedektifleri’ ve Beldeveleri’nde yaptığı çalışmalarla işletmelerin güvenli gıda kullanmasını teşvik ederken, insanların güvenilir gıda konusunda bilgilenmelerini sağlamaktadır.

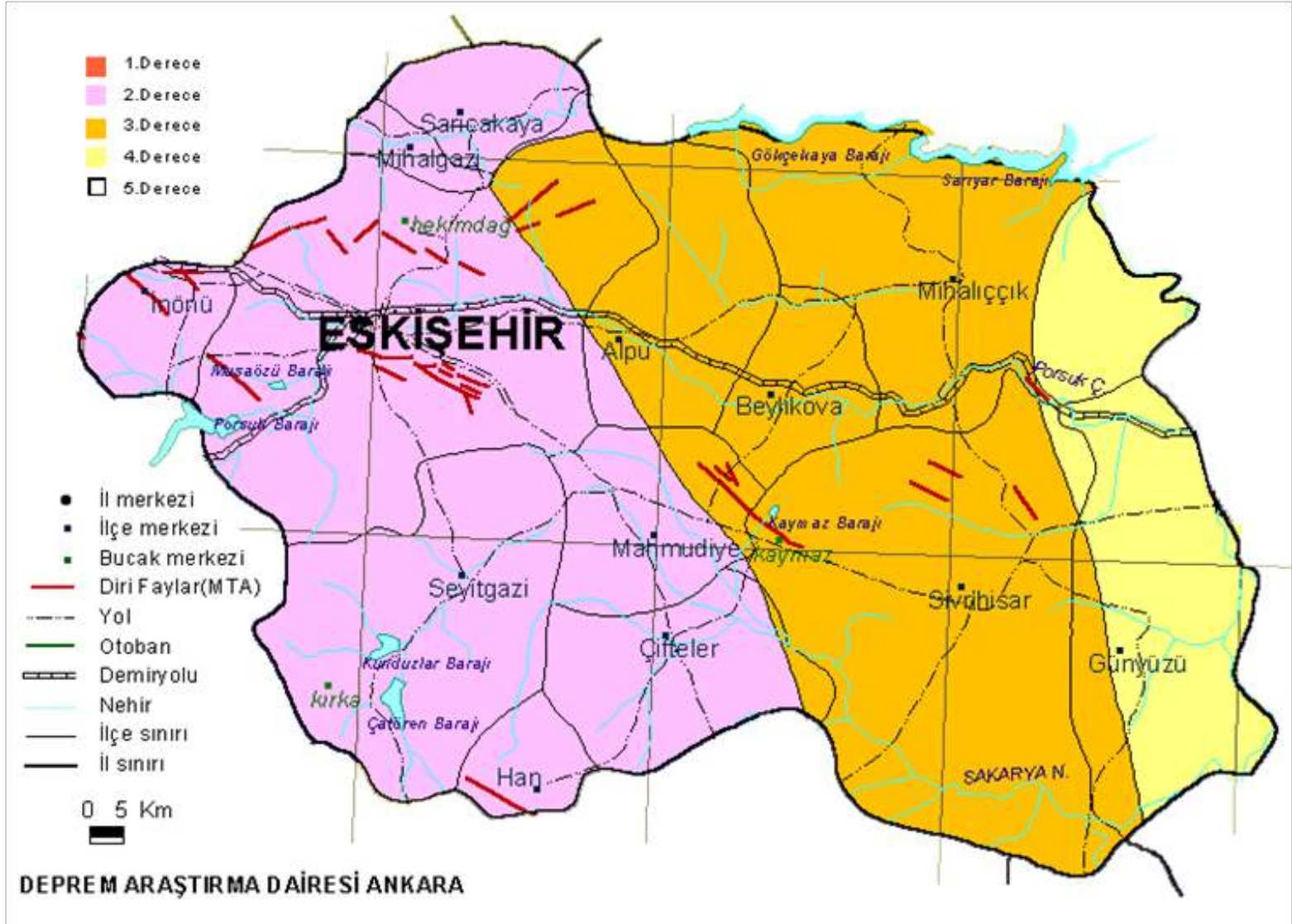
¹ Anadolu Üniversitesi, ‘Çevre Penceresinden Eskişehir’in Dünü, Bugünü, Yarını’, 2009

² İl Sağlık Müdürlüğü, <http://www.eskisehirsaglik.gov.tr/>

³ ‘Çevre Penceresinden Eskişehir’in Dünü, Bugünü, Yarını’, 2009, Anadolu Üniversitesi

Afet (Deprem)

Eskişehir Türkiye'deki en aktif deprem bölgelerinin dışındadır; ancak tektonik olarak aktif Ege Bölgesi ile dünyanın en aktif fay hatlarından birisi olan Kuzey Anadolu fay hattı arasında bulunmaktadır. Bu nedenle deprem tehlikesi ile karşı karşıyadır. Günümüze kadar derlenmiş 1900 yılı öncesi depremlerle ilgili verilerde, Eskişehir ve çevresinde önemli bir depreme rastlanmamıştır. 1900-2010 yılları arasında ise; $M_s = 6,4$ büyüklüğünde meydana gelen deprem en büyük deprem olarak kaydedilmiştir.⁴

⁴ Karaca, H., Yüçemen, M.S., 2011, 'Yer Hareketi Tahmin Denklemlerinin Eskişehir Şehri İçin İstatistiksel Olarak Uygunluğunun Belirlenmesi',

Eskişehir İli Deprem Haritasında, Eskişehir il ve ilçelerinin içinde bulundukları deprem kuşakları gösterilmektedir. Harita incelendiğinde, Eskişehir ilinin 2, 3 ve 4 derece deprem kuşağında⁵ olduğu görülmektedir. Eskişehir il merkezi, deprem haritasına göre ikinci derece deprem kuşağı etkisi altında bulunmaktadır.⁶

ATIK

Ambalaj Atık Toplama Verileri

Ambalaj Atığı Toplama Verileri

Yıl	Kg
2009	2.898.060
2010	5.111.703
2011	6.252.128
2012	6.707.680
Toplam	20.969.571

Ambalaj Atığı Alım Talepleri

Yıl	Talep
2010	1.568
2011	2.748
2012	3.362
Toplam	7.678

Ambalaj Atığı Aparat Talepleri

Yıl	Talep
2010	507
2011	1.040
2012	1.068
Toplam	2.616

Ambalaj Atıklarının Geri Kazanımı ile İlgili Yapılan Bilgilendirme Çalışmaları

Yıl	Mahalle Sayısı	Konut Sayısı
2010	29	76.342
2011	14	39.773
2012	8	3.612
Toplam	51	119.73

Bitkisel Atık Yağ Toplama Verileri

Bitkisel Atık Yağ Toplama Verileri

Yıl	Kg
2010	32.840
2011	66.475
2012	56.346
Toplam	155.66

Bitkisel Atık Yağ İlgili Yapılan Bilgilendirme Çalışmaları

Yıl	Konut Sayısı
2010	3.727
2011	36.454
2012	53.392
Toplam	93.573

Atık Pil Toplama Verileri

Yıl	Kg
2011	231.7
2012	2272.3
Toplam	2504

Okullarda başlatılan atık pil toplama kampanyasında Nisan 2012 de 1923,30 kg atık pil toplanmıştır.

⁵ 2. Dereceden Deprem Kuşağı: Depremlerin birinci derece deprem kuşağındakine oranla daha az zarar verdiği alanlardır. 3. Dereceden Deprem Kuşağı: Sarsıntıların az zararlar geçtiği alanlardır. 4. Dereceden Deprem Kuşağı: Sarsıntıların çok az zararlar ya da zararsız geçtiği alanlardır.

⁶ <http://www.haritaburada.com>

TEPEBAŞI KENTSEL ALAN VERİLERİ (2009 - 2010)

	Ha	%
Konut	1311,4188	28,82
Ticaret	102,3849	2,25
Toptan Ticaret	5,7431	0,12
Sanayi	67,0169	1,47
Depolama	1,8314	0,04
Öğretim	88,3398	1,94
Üniversite	84,9929	1,86
Sağlık	20,0575	0,44
Sosyal Kültürel	23,027	0,5
Turizm	2,6126	0,05
Resmi Kurum	22,0377	0,48
Belediye Hizmet	32,2515	0,71
Kentsel Hizmet	57,7036	1,27
Teknik Donatım	9,4914	0,2
Dini Tesis	8,8652	0,19
Yeşil alan ve Rekreasyon	420,064	9,23
Fuar	57,4481	1,26
Spor	24,1259	0,53
Ağaçlık Alan	60,4505	1,32
Mezarlık	3,6239	0,08
Askeri Alan	1,3236	0,03
Yollar ve Ağık Otoparklar	1424,4553	31,3
Katlı Otoparklar	1,8326	0,04
Oto Terminal	10,779	0,23
Demiryolu	21,3815	0,47
Tarımsal Alan	656,6828	14,42
Porsuk	6,9374	0,15
Kanal	27,5172	0,6
TOPLAM	4554,396	100

Kaynak | Tepebaşı Belediyesi

eskişehir sağlıklı kent profili

sosyo-ekonomi

AÇIKLAMALAR

İşgücü

İstihdam edilen ile işsizlerin oluşturduğu nüfusu kapsar.

İstihdam Edenler

İşbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dahil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İşsiz

Referans dönemi içinde istihdamda olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı olmayan) kişilerden iş aramak için son üç ay içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 15 gün içinde işbaşı yapabilecek durumda olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki fertler işsiz nüfusa dahildirler. Ayrıca; iş bulmuş ya da kendi iş kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenlerden 15 gün içinde, işbaşı yapabilecek kişiler de işsiz nüfus kapsamındadır.

İşgücüne Dahil Olmayan Nüfus

İşsiz veya istihdamda olmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu grup da kendi arasında gruplara ayrılır. İş arayıp, son üç ayda iş arama kanalı kullanmayanlar: İş aradığını ve 15 gün içerisinde işbaşı yapabileceğini, ancak referans döneminde son üç ayda aktif olarak herhangi bir iş arama kanalını kullanmadığını belirten kişilerdir. İş aramayıp işbaşı yapmaya hazır olanlar: Ankette iki grupta ölçülmektedir. 1) İş bulma ümidi olmayanlar: Bölgede iş bulunmadığına veya bölgede kendisine uygun iş olmadığına inandığı ya da nereden iş arayacağını bilmediği için iş aramayıp, ancak iş başı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir. 2) Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

İşgücüne Katılma Oranı

İşgücünün kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içinde yer alan oranıdır.

İşsizlik Oranı

İşgücündeki her 100 kişi içinde işsiz olanların sayısıdır. Bir başka deyişle, işsiz hanehalkı nüfusunun işgücüne oranıdır.

İhracat

Üretilen mallardan, hammadde ve malzemesini vermek suretiyle dışarıya yaptırılan üretimden (fason), stoklardan yurtdışına yapılan satışlardır. Katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, diğer vergiler dahildir.

İthalat

Satın alınan ve tüketilen hammadde, yardımcı madde ve ambalaj malzemesi; üretimde kullanılmak üzere ithal edilen hammadde, yardımcı madde ve ambalaj hizmetlerinin satın alınan ve tüketilen maddelerini kapsar. Katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi hariç, diğer vergiler dahildir.

Üretim

İçinde bulununan üretim yılında ekili-dikili alanlardan elde edilen üründür.

Ekilen Alan

Sonbahar-Kış ve İlkbahar-Yaz ayları ekiliş yapılan tarla alanını vermektedir.

Hasat Edilen Alan

Ekilen alandan hasara uğrayan alan (ekim yapıldıktan sonra kuraklık, hastalık, tabii afet gibi faktörlerin etkisi sonucu zarar gören ve bu nedenle hasat edilemeyen alan) çıkarıldıktan sonra geriye kalan alandır.

Et Üretimi

Kesilen hayvan sayısının karkas ağırlıkları ile değerlendirilmesinden elde edilir.

Deri Üretimi

Kesilen hayvan sayısına, mezbaha ve kombina kesimlerin %10'u kadar ölü hayvanlardan elde edilen deriler ilave edilerek hesaplanmaktadır.

Süt Üretimi

Sağılan hayvan sayısının süt verimleri ile değerlendirilmesinden elde edilir.

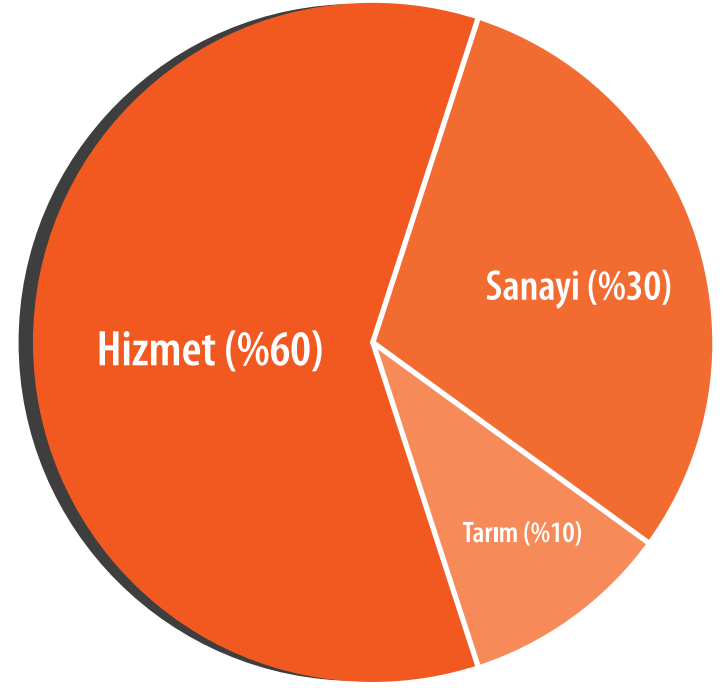
SANAYİ ve TİCARET

Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu (URAK) tarafından gerçekleştirilen 'İller Arası Rekabetçilik Endeksi' çalışmasının 2008 ve 2009 yılı sonuçlarına göre, Eskişehir 81 il arasında en rekabetçi 6. il olarak tespit edilmiştir.

Eskişehir'de Sanayi, Tarım ve Hizmet Sektörünün Dağılımı

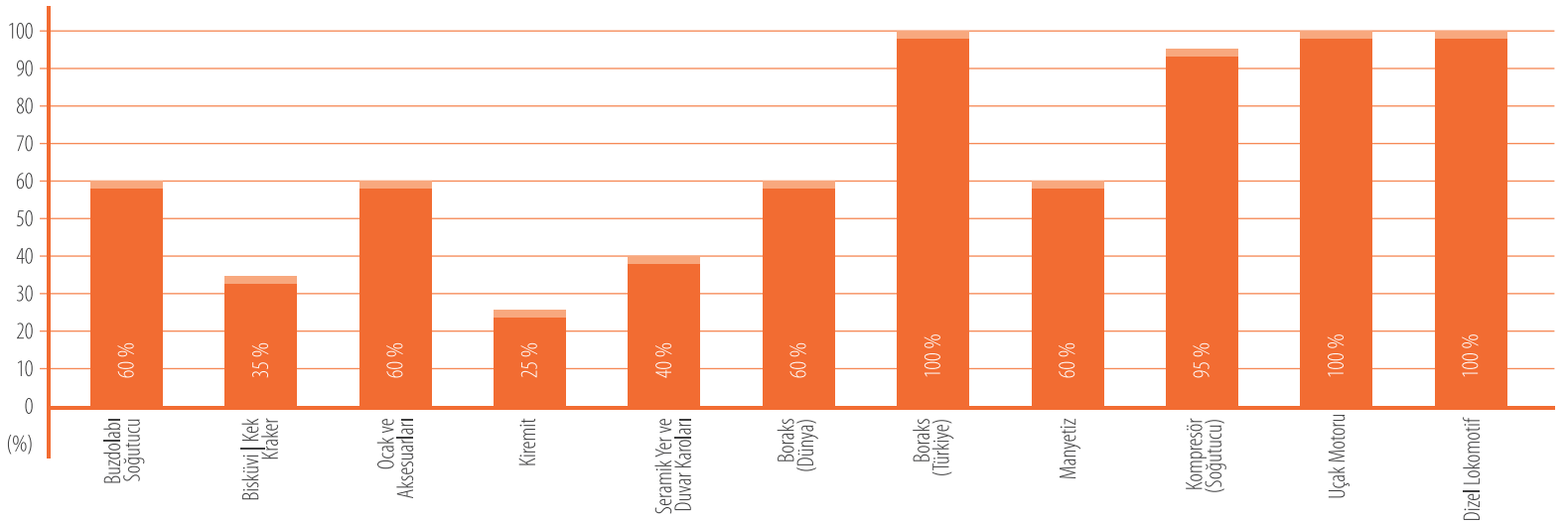
İstihdamın sektör dağılımı ülkelerin gelişmişlik düzeyini belirlemede önemli bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Gelişmiş ekonomilerde, sektörlerin gelişim yönü tarım, sanayi ve hizmet sektörü doğrultusunda gerçekleşmektedir. Türkiye'de sanayi sektörünün gelişmemesi tarımdan hizmet sektörüne doğru bir yönelmenin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Yukarıdaki bilgiler ışığında Eskişehir sektörler arası dağılıma bakıldığında, hizmet sektörünün diğer sektörlerle göre payının yüksek olduğu ve tarım sektörünün payının düşük olduğu görülmektedir.

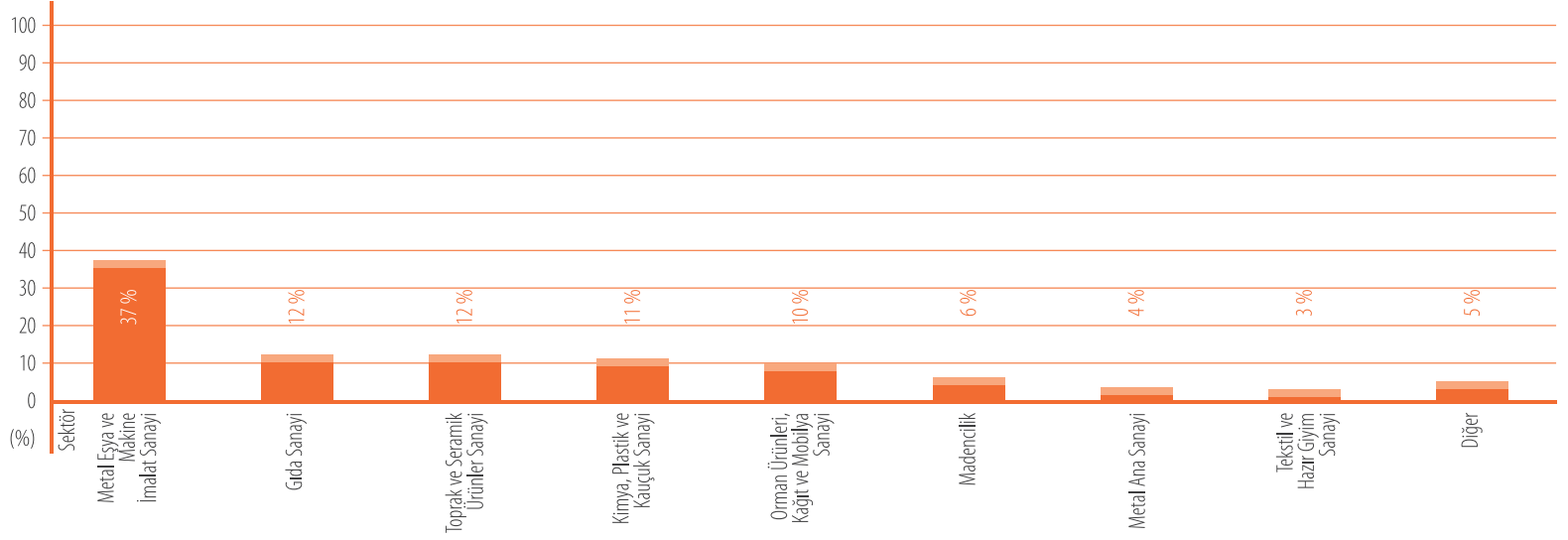

Ulusal Üretimde Eskişehir'in Payı

Eskişehir, Uçak Motoru, Dizel Lokomotif ve Boraks üretimi ile Türkiye'deki üretimin %100'nü karşılamaktadır.

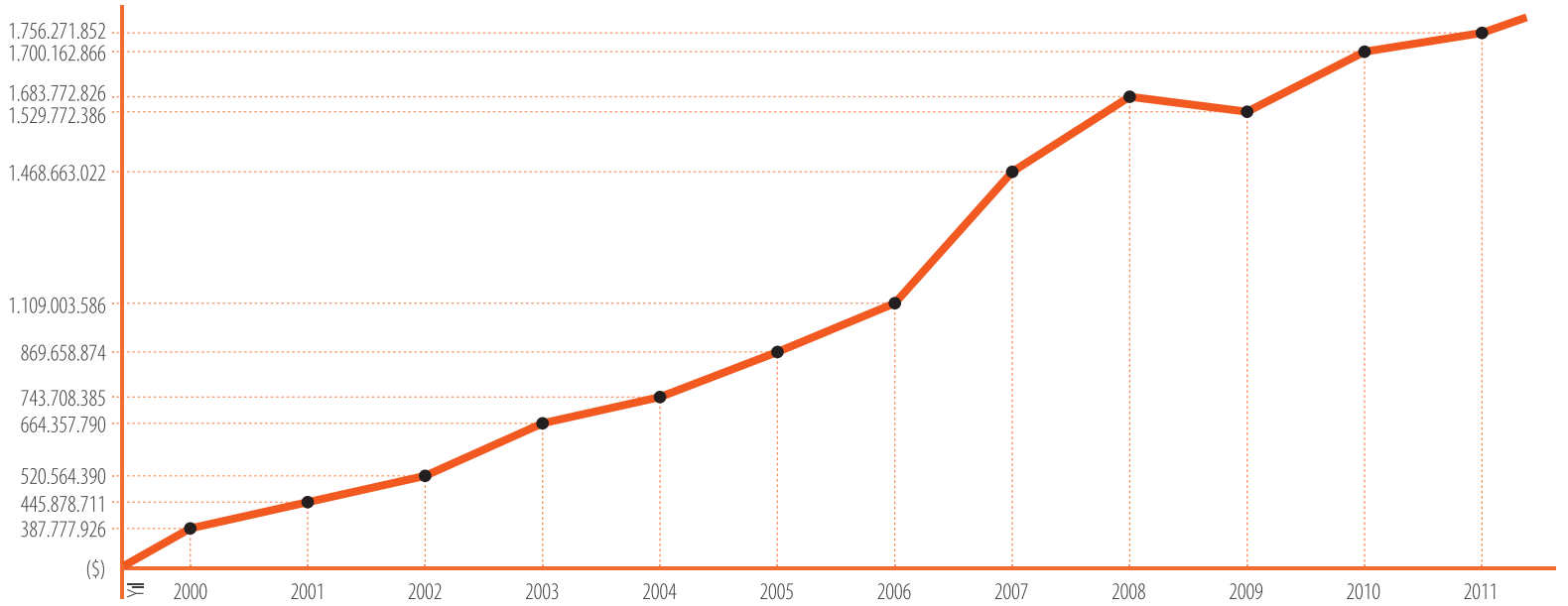
Sektörlerin İl Sanayi İçindeki Payları

Eskişehir Sanayi Odası Üyelerinin Genel Durumu

Sanayi Odasının toplam 605 üyesi bulunmaktadır. İhracatçı firma sayısı 130'dur (Kasım 2012)

ESO Üyelerinin İhracat Miktarları (\$)

TARIM

Türkiye genelinde olduğu gibi, tarım sektörü katma değerinde, düşüş gözlemlenmektedir. Eskişehir'deki sektörel dağılıma bakıldığında tarım %10 payı ile hizmet ve sanayi sektörlerinin gerisindedir.

Eskişehir İli Arazi Varlığı ve Dağılımı

Kullanılış Biçimi	Alan (ha)	Toplam Alana Oranı (%)
İşlenen Tarım Alanı	582.505	42,6
Çayır-Mera Alanı	325.851	23,9
Ormanlık ve Fundalık Alan	331.263	24,2
Tarım Dışı Arazi ve Yerleşim	125.581	9,3
Toplam	1.365.200	100

İşlenen Tarım Alanları Dağılımı

Kullanılış Biçimi	Alan (ha)	Toplam Alana Oranı (%)
Tarla Arazisi	366.722	63
Bağ Arazisi	1.614	0,3
Sebze Arazisi	5.682	0,9
Meyvelik Arazi	1.954	1
Diğer (Zeytin)	170	0,03
Terkedilen Alan	9.195	1,57
Nadas	197.164	33,8
Toplam	582.505	100

Sulama Bilgileri

Toplam Tarım Alanı (Hektar)	Sulanan				Sulanmayan (Hektar)	Oran (%)
	Devlet Sulaması (Hektar)	Halk Sulaması (Hektar)	Toplam Sulanan (Hektar)	Oran (%)		
582.505	66.065	70.268	136.333	23,4	446.172	76,6

Öne Çıkan Ürünler

Türkiye Üretim Verileri ile karşılaştırıldığında en önemli ürünler olarak buğday, arpa, şekerpancarı, ayçiçeği, silaj Mısır ve domates öne çıkmaktadır.

Ürünler	Eskişehir Ekilişi (ha)	Türkiye Ekilişi (ha)	Eskişehir Üretim (Ton)	Türkiye Üretim (Ton)	Üretim Payı (%)
Buğday	168.184	8.097.700	546.362	17.234.000	2,9
Arpa	121.929	3.428.016	360.936	7.306.800	3,4
Şeker Pancarı	14.292	300.242	782.574	12.414.715	5,2
Ayçiçeği	7.537	554.678	20.283	854.407	3,2
Domates	734	-	35.451	9.945.043	0,5

Tarla Ürünleri Üretimi (2010)

Çeşit	Ekilen Alan (da)	Ortalama Verim (Kg/da)	Üretim (Ton)
Buğday	1.681.841	325	546.362
Arpa	1.219.291	296	360.936
Çavdar	71.435	299	21.351
Yulaf	17.473	192	3.360
Mısır (Dane)	7.459	724	5.404
Nohut	75.782	101	7.645
Fasulye (Kuru)	3.559	129	459
Mercimek	2.125	125	265
Ayçiçeği	75.368	269	20.283
Kimyon	8.750	71	618
Haşhaş (Kapsül)	21.171	77	1.635
Şekerpancarı	142.926	5.475	782.574
Soğan (Kuru)	33.875	4.013	135.949
Sarımsak (Kuru)	4	500	2
Patates	17.030	3.619	61.625
Mısır (Silaj)	22.711	4.898	111.239
Yonca	48.383	1.168	56.514
Fiğ	39.715	637	25.298
Korunga	1.213	958	1.162
Aspir	8.459	161	1.364
Tritikale	3.025	326	987

Sebze Üretimi (2010)

Ürün Adı	Ekilen Alan (da)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)
Domates	10.785	55.014	5.101
Kavun	8.795	22.288	2.534
Karpuz	5.680	19.126	3.367
Taze Fasulye	4.845	4.976	1.027
İspanak	3.210	3.654	1.138
Kıvrık Marul	3.157	6.042	1.914
Hıyar	3.582	11.082	3.094
Taze Soğan	4.425	11.429	2.583
Kabak (Çerezlik)	6.020	618	103
Sivri Biber	1.440	2.777	1.928

Meyve Üretimi (2010)

Ürün Adı	Ekilen Alan (da)	Üretim (Ton)	Ağaç Başına Verim (Kg/da)
Elma	5.050	6.094	48
Kiraz	5.417	2.272	23
Zeytin	1.370	243	12
Ceviz	1.359	219	13
Üzüm	10.586	3.575	346
Nar	1.505	469	14

Hayvan Varlığı

Koyun (Baş)	Keçi (Baş)	Sığır (Baş)	Manda (Baş)
396.651	61.038	97.824	267
457.689		98.091	

Büyükbaş Hayvan Dağılımı

İrk	Sayı (Baş)	Diğer İrklara Oranı (%)
Holştayn	41.086	42
Montofon	23.477	24
Simental	3.423	3,5
Diğer İrklar	154	3,6
Kültür İrki Toplamı	70.433	72
Kültür İrki Melezi Toplamı	18.196	18,6
Yerli	9.195	9,4

Ticari İşletmeler

Tavuk			Hindi
Yumurtacı	Broiler	Damızlık	
873.810	3.637.820	788.000	87.500

Köy Tavukları

Tavuk	Hindi	Ördek	Kaz
171.120	16.950	3.657	6.692

Toplam			
Tavuk	Hindi	Ördek	Kaz
5.470.750	104.450	3.657	6.692

Arı ve İpek böceği Varlığı

Kovan Teknolojisi	2008	2009	2010
İlkel Kovan	786	680	622
Fenni Kovan	10.166	14.025	16.134
Arı Kovanı Toplamı	10.952	14.705	16.756

Üretim	2008	2009	2010
Yaş Koza	7 Ton	9,7 Ton	6,92 Ton

Hayvansal Üretim

Cinsi	Üretim Miktarı
Yumurta	Adet 286.100.000
Süt	Ton 162.451
Kırmızı Et	Ton 5.142
Beyaz Et	Ton 29.100
Yün Yapağı	Ton 686
Keçi Kılı Tiftik	Ton 109
Bal	Ton 134,4
Toplam Su Ürünleri Üretimi	Ton 33,5

İŞGÜCÜ

Yıllara Göre İşgücüne Katılma Oranları (Düzey 2)

Yıllar	Bölgeler	İKO (%)
2009	Türkiye	45,9
2010	Türkiye	46,9
2009	Eskişehir	44,1
2010	Eskişehir	42,7
2009	TR41	48,4
2010	TR41	47,1

Kaynak | TÜİK İstatistik Yıllıkları, 2011

Eskişehir İşgücü Göstergeleri, 2008-2010

Yıllar	İşgücüne Katılma Oranı	İşsizlik Oranı	İstihdam Oranı
2008	44,8	9,9	40,4
2009	44,1	15,2	37,4
2010	42,7	10,5	38,20

Kaynak | TÜİK

Eskişehir Yıllara Göre 15-64 Yaş Grubu Nüfus ve Değişim

Yıllar	15-64 Yaş Grubu Nüfus Sayısı	Değişim Yüzdesi (%)
2007	515.956	-
2008	530.600	2,8
2009	541.703	2
2010	547.400	1

Kaynak | TÜİK İstatistik Yıllıkları, 2011

Yıllara Göre Eskişehir ve Türkiye İşsizlik Oranları

İşsizlik Oranı (%)	2000	2008	2009	2010
Eskişehir	8,4	9,9	15,2	10,5
Türkiye	8,9	11	14	11,9

Kaynak | TÜİK

Eskişehir İstihdam İşe Yerleştirenlerin Yaş ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Yaş Grubu	Erkek	Yüzde	Kadın	Yüzde	Toplam
15-19	230	3,82	62	2,83	292
20-24	1.718	28,5	410	18,71	2128
25-29	1.662	27,6	434	19,81	2096
30-34	992	16,5	393	17,94	1385
35-39	622	10,3	375	17,12	997
40-44	455	7,55	261	11,91	716
45-64	349	5,79	256	11,68	605
65+	0	0	0	0	0
Toplam	6.0285	100	2.191	100	8.219

Kaynak | İşkur Eskişehir İl Müdürlüğü Kayıtları 2011

Eskişehir İşgücüne Dahil Olmayanların Dahil Olmama Nedeni ve Oranları

Neden	2008	2009	2010
Ev Kadını	47,62	48,73	49,86
Öğrenci	11,47	12,38	13,18
Emekli	19,32	20,17	20,27
Özürlü	12,98	11,14	9,61
Diğer	8,6	7,57	7,08

Kaynak | TÜİK (Düzey 2'ye göre Eskişehir, Bursa, Bilecik illerini içine alan TR41'e göre hesaplanmıştır.)

Eskişehir İşkur Verilerine Kayıtlı İşgücü ve İşsizler

İşgücü Arzı	2008	2009	2010	2011
Başvurular	19.490	18.064	17.592	21.779
Kayıtlı İşgücü	21.132	33.181	31.919	38.046
Kayıtlı İşsiz	17.025	27.107	25.006	29.163

Kaynak | İşkur Eskişehir İl Müdürlüğü Kayıtları 2011

Eskişehir İşkur Verilerine Göre Yıllık İşgücü Aylık Ortalama Talebi

İşgücü Talep	2008	2009	2010	2011
Açık İş	4.406	3.606	8.765	14.855
İşverene Takdim	24.726	26.645	36.761	50.262
İşe Yerleştirme	2.785	2.870	5.397	8.219

2011 yılında Eskişehir ilindeki Sigortalı Kişi Sayıları

Sigorta Kapsamında	Kişi Sayısı	Oran (%)
4/A Kapsamında	139.783	68,55
4/B Kapsamında	29.765	14,6
4/C Kapsamında	34.369	16,85
Sigorta Kapsamında	203.917	

Kaynak | Eskişehir SGK İl Müdürlüğü Kayıtları

Eskişehir’de İstihdam İşe Yerleştirilenlerin Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Yaş Grubu	Yerleştirilen				
	Erkek	Yüzde	Kadın	Yüzde	Toplam
Bilinmeyen	0	0	0	0	0
Okur Yazar Olmayan	62	1,03	46	2,1	108
Okur-Yazar	7	0,12	6	0,3	13
İlköğretim	2.156	35,8	1.008	46	3.164
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	2.988	49,6	703	32	3.691
Önlisans	594	9,85	213	9,7	807
Lisans	216	3,58	207	9,5	423
Yüksek Lisans	5	0,08	8	0,4	13
Doktora	0	0	0	0	0
Toplam	6.028	100	2.191	100	8.219

Kaynak | İşkur Eskişehir İl Müdürlüğü Kayıtları 2011

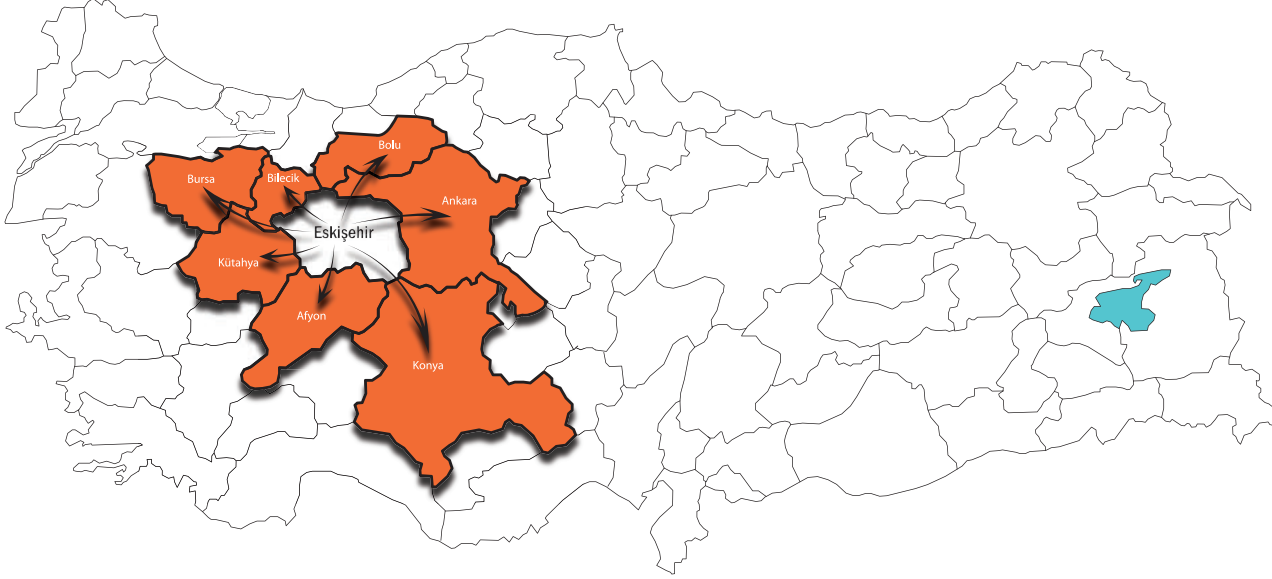

ULAŞIM

www.kgm.gov.tr

Eskişehir İl'inin Komşu illere Uzaklıkları

Ankara	232 Km
Bursa	148 Km
Kütahya	83 Km
Afyon	168 Km
Bolu	297 Km
Bilecik	80 Km
Konya	342 Km
uzaklıktadır.	

Kent İçi Toplu Taşıma Hizmeti

Taşıt	Miktarı
Tramvay	18+5=23
Özel Halk Otobüsü	115
Esulaş Otobüsü	31
Belediye Otobüsü	49
M. Hat Sayısı	20
Minibüs	211
Taksi Durağı	40
Ticari Taksi	487
Taksi Dolmuş	168
Öğrenci ve Personel Servisi	1329

Cinsi	Miktarı
Trafğe Kaydı Yapılan Motorlu Taşıt Sayısı	212.649
Trafikte Artan Taşıt Sayısı	11.500
Yapılan Bölünmüş Yol (Km)	278
Yapılan Üst Geçit	9
Yapılan Bat-Çık	6
Yapılan Köprülü Kavşak	5
Yapılan Stablize Yol (Km)	1.568
Yapılan Asfalt (Km)	Karayolları - 822 Özel İdare - 2.224

Porsuk Su Yolu Taşımacılığı yaklaşık 12 km'lik bir alanda şehrin iki ucu sayılan Nuribey Çiftliği ve Kentpark arasında hizmet verebilecek şekilde "Porsuk Islah Projesi" ile düzenlenmiştir. Proje, batı noktasında yapılan bir su tutma yapısı ile başlayıp 12 km'lik hat boyunca su seviyesi kontrol ve bot transfer yapıları ve gerekli yerlere yapılan iskeleleri gerçekleştirmektedir.

2009 yılından bu güne kadar toplam 69 mahallede yürütülen çalışmalardan 864 sokak tamamlandı. 2009 yılında 35 mahalle, 188 sokak ile başlayan yol çalışmaları, 2010 yılında 15 mahalle 278 sokak, 2011 yılında 11 mahalle 201 sokak ve 2012 yılında 8 mahalle 197 sokağa ulaştı. Ekipler, okullar ve camiler gibi kamuya ait ve kullanım yoğunluğu olan alanlarda da kapsamlı çalışmalar yürütüldü.

Tepebaşı Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü, 2009 yılından bu güne kadar geçen sürede hizmet götürülen 864 sokakta; yaklaşık 450 kilometrelik bordür, 46 kilometrekarelik kilit parke taş döşedi. Asfalt dökme çalışmalarında ise 140 kilometreye varan bir alanda çalışırken, 310.000 ton asfalt kullanıldı. Yol yama çalışmaları ise 64 kilometrelik bir alanda gerçekleştirildi.

Tablolardaki verilerin kaynağı "Eskişehir Büyükşehir Belediyesi"

GÜVENLİK

Eskişehir’de Çocuk Ceza İnfaz Kurumu ve Eğitim Evi bulunmamaktadır.

Ceza İnfaz Kurumu Sayısı (2011)

Yıllar	Toplam	Kapalı	Açık	Çocuk Ceza İnfaz Kurumu ve Eğitimevi
Türkiye	371	329	36	6
Eskişehir	4	3	1	0

Toplumsal cinsiyet temel alınarak ceza infaz kurumuna giren hükümlülere bakıldığında erkek sayısı kadın sayısının çok üstündedir.

Ceza İnfaz Kurumu Türüne Göre Ceza İnfaz Kurumuna Giren ve Çıkan Hükümlüler (2011)

	Yıl İçinde Giren Hükümlü					Yıl İçinde Çıkan Hükümlü				
	Toplam	Erkek	Kadın	T.C.	Yabancı	Toplam	Erkek	Kadın	T.C.	Yabancı
Türkiye	890.096	76.753	3.43	79.822	274	72.388	69.18	3.208	72.153	230
Eskişehir Kapalı C.E.	729	683	56	729		634	584	50	634	
Eskişehir Açık C.E.	52	52		52		371	371		370	

Eskişehir’de en çok görülen suçlar sırasıyla yaralama, hırsızlık ve çek kanununa muhalefet olarak yer almaktadır.

Suçun İşlendiği İl ve Suç Türüne Göre Ceza İnfaz Kurumuna Giren Hükümlüler (2011)

		Toplam	Öldürme	Yaralama	Cinsel Suç	Kişiyi Hümiyetinden Yoksun Kılma	Hakaret	Hırsızlık	Yağma	Çek Kanununa Muhalefet	Dolandırıcılık	Uyuşturucu veya Uyarıcı madde İmal ve Ticareti
Türkiye	Toplam	80.096	3.484	7.885	828	723	996	6.445	2.225	8.946	1.103	2.811
	Erkek	76.752	3.358	7.73	813	693	955	6.112	2.162	8.418	1.044	2.714
	Kadın	3.343	126	155	15	30	41	333	63	528	59	97
Eskişehir	Erkek	691	24	134	7	2	10	73	6	61	13	4
	Kadın	33	2	4			2	4	1	3		2

Ceza İnfaz Kurumu Türüne Göre Ceza İnfaz Kurumuna ve Eğitimevine Giren Çocuk Hükümlüler (2011)

	Toplam	Öldürme	Hırsızlık	Cinsel Suçlar	Uyuşturucu Suçları	Yaralama	Yağma	Diğer	Bilinmeyen
Türkiye	434	50	154	9	24	10	127	52	8
Eskişehir	9		6	2			1		

KÜLTÜR ve TURİZM

Eskişehir ve Çevresinde Bulunan Anadolu Selçuklu Eserlerinden Bazıları

Camiler Türbe Han Hamam	Bulunduğu Yer	Tarih
Alaaddin Cami	Eskişehir / Merkez	1267

Kaynak | Eskişehir Turizm Master Planı 2010

Güvenlik ile ilgili istatistiki verilerin kaynağı “Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri, 2011”

Eskişehir ve Çevresinde Bulunan Osmanlı Eserlerinden Bazıları

Camiler Türbe Han Hamam	Bulunduğu Yer	Tarih
Şeyh Şehabeddin Sühreverdi Zaviyesi (Sallı Tekkesi)	Eskişehir / Merkez	-
Şeyh Edebalı Türbesi	Eskişehir / Merkez	14.yy
Koç Takreddin Baba Türbesi	Eskişehir / Merkez / Ortaca	14.yy
Orta Tekke Türbesi	Eskişehir / Merkez / Uludere	14.yy
Atalan Türbesi	Eskişehir / Merkez / Atalan Tekke	14.yy
Kurşunlu Cami	Eskişehir / Merkez	1525
Kurşunlu Düşkünler Evi	Eskişehir / Merkez	1525
Kurşunlu Büyük Kervansaray	Eskişehir / Merkez	1526
Kurşunlu Küçük Kervansaray	Eskişehir / Merkez	1527
Odunpazarı Cami	Eskişehir / Merkez	1746
Haciseyit Cami	Eskişehir / Merkez	1525
Işıklar Cami	Eskişehir / Merkez	1525
Erler Hamamı	Eskişehir / Merkez	1890
Müftü Cami	Eskişehir / Merkez	1888-91
Orta Işık Cami	Eskişehir / Merkez	19.yy
Kurşunlu Medresesi	Eskişehir / Merkez	-
Müftü Cami	Eskişehir / Merkez	19.yy

Kaynak | Eskişehir Turizm Master Planı 2010

***Yalnızca merkez bölgede bulunan eserler.**

Müzeler
Arkeoloji Müzesi
Yunusemre Müzesi
Lületaşı Müzesi
Anadolu üniversitesi Cumhuriyet Tarihi Müzesi
Anadolu üniversitesi Eğitim Karikatürleri Müzesi
Anadolu üniversitesi Çağdaş Sanatlar Müzesi
Eskişehir Çağdaş Cam Sanatları Müzesi
Demir yolları Müzesi
İnönü Karargah Müzesi
Seyitgazi Bor ve Etnografya Müzesi
Pessinus Açık Hava Müzesi
Zaimağa Konağı kent Tarihi Müzesi
Hava Müzesi
Osmanlı Evi Müze

Kaynak | Eskişehir Turizm Master Planı 2010

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi tarafından kente kazandırılan Eskişehir Kent Belleği Müzesi 18 Ekim 2012 tarihinden itibaren ziyarete açılmıştır.¹

¹ <http://www.kentbellegi.org>

Eskişehir El Sanatları
Lületaşı İşlemeciliği
Dokumacılık
Gümüş İşlemeciliği
Kuyum İşlemeciliği

Kaynak | Eskişehir Turizm Master Planı 2010

1978 - 2008 Lületaşı İhracatı ve Döviz Gelirleri

Yıllar	İhracat (Kg)	Döviz (Dolar)
1978	23.754	1.170.382
1982	33.173	1.014.000
1986	16.636	4.354.477
1988	11.818	760.000
1997	126	9.439
2002	-	49.034
2003	-	127.999
2004	-	100.152
2005	-	116.268
2006	-	88.684
2007	-	21.017
2008	-	917

Kaynak | Eskişehir Turizm Master Planı 2010

Eskişehir Merkezinde toplam 31 tane seyahat acentası ve turizm işletme belgesi bulunan konaklama sayısı 18’dir. Toplam Alışveriş Merkezi 4’ tür.

SPOR

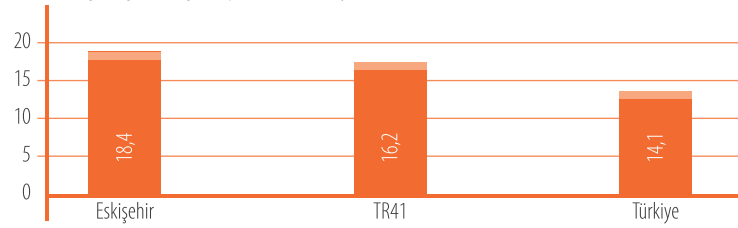
Spor kulübü sayısı il nüfusuna oranlandığında Türkiye ortalamasının üzerindedir. Yüz bin kişi başına düşen spor kulübü sayısında da hem bölge hem de Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Spor Kulübü Sayıları (2010)

	Askeri	İhtisas	Müessese	Okul	Spor Kulübü	Toplam
Eskişehir	1	6	29	16	87	139
TR41	2	26	48	43	450	569
Türkiye	11	608	1.216	1.562	6.846	10.243

Kaynak | Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

Yüz Bin Kişi Başına Düşen Spor Kulübü Sayıları (2010)

Kaynak | Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

Türkiye’de ve bölgede olduğu gibi Eskişehir’de de toplumsal cinsiyet temelinde bakıldığında lisanslı ve faal sporcu sayılarında kadın erkek arasında büyük farklılıklar vardır.

Lisanslı ve Faal Sporcu Sayıları (2010)

	Türkiye Geneli Özerk Federasyon					
	Lisanslı			Faal		
	Askeri	İhtisas	Müessese	Okul	Spor Kulübü	Toplam
Eskişehir	10.575	19.584	30.159	1.402	2.741	4.143
TR41	26.025	78.512	104.537	4.415	10.120	14.535
Türkiye	469.732	1.213.235	1.682.967	73.688	188.836	262.524

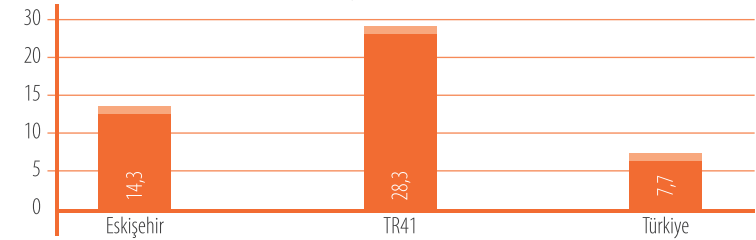
Kaynak | Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerine Ait Tesisler

İller	Tesis
Eskişehir	214
TR41	503
Türkiye	9.287

Kaynak | Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

Yüz Bin Kişi Başına Düşen Spor Kulübü Sayıları (2010)

Kaynak | Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

sağlıklı kent gelişim planı

ESKİŞEHİR
TEPEBAŞI
BELEDİYESİ

Eskişehir Tepebaşı Belediyesi

eskişehir sağlıklı kent gelişim planı

Yürütme Kurulu

Av. Burcu ÖZTÜRK | Uyuşturucu ile Mücadele Derneği (UYUM)
Ayfer ULUAKAY | Diş Hekimleri Odası
Burhan ZEHNİ | Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK)
Çiğdem Çalışır AKYILDIZ | Engelliler Spor Kulübü
Didem AYDINMAKİNA | Eskişehir Büyükşehir Belediyesi
Ebru SUNGAR | Eğitim-İş
Emre GÖKALP | Anadolu Üniversitesi
Figen RENÇBER | Hoşnudiye Mahallesi Muhtarı
Fusun ŞENİŞ | Tepebaşı Belediyesi Meclis Üyesi
Gökhan SEMERCİ | Tepebaşı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü
Gülseren ŞENYÜZLÜ | Kadın Girişimciler Derneği
İsmail KUMRU | Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi (ESKİ)
Maşallah DEĞİRMENCİ | Tepebaşı Kaymakamlığı
Nazan AKSARAY | Eskişehir Tabipler Odası
Orhan ŞENER | Enerji, Sanayi, Maden Kamu Emekçileri Sendikası (ESM)
Tülay KIRTUNÇ | Eskişehir Rotary Kulübü

Yayına Hazırlayanlar

Tepebaşı Belediyesi Sağlıklı Şehir Hareketi Proje Ofisi

İnci ÇALIŞKAN | Sosyolog
Deniz DURU | İletişimci
Buğra K. KÖKGÖZ | Grafik Tasarımcı

www.tepebasi.bel.tr

eskişehir sağlıklı kent gelişim planı

eğitim

MEVCUT DURUM VE HİZMET ALTYAPISI

Eskişehir, eğitim sektörü gelişmişlik sırasında iller bazında 3. sırada yer almaktadır.¹ Eskişehir'in 3. sırada yer almasının en önemli nedenleri okuryazar oranı ve okullaşma oranıdır. Eskişehir okuryazar oranı %97 olup Türkiye ortalamasının (%93) üzerindedir. Türkiye'de olduğu gibi Eskişehir'de de erkek okuryazar oranı (%99) kadın okuryazar oranının (%95) üstündedir.² Okul öncesi net okullaşma oranı %37.24; ilköğretim net okullaşma oranı %99; ortaöğretim net okullaşma oranı %86.13 ve yükseköğretim net okullaşma oranı %4,5'tir.³ İl bazında kız çocuklarının ortaöğretim net okullaşma oranı %84.91 olup genel ortalamasının içinde düşük bir değere sahiptir.⁴ Eskişehir net okullaşma oranı ile de Türkiye ortalamasının üstündedir. İlköğretimde, öğretmen başına düşen öğrenci sayısı (28) Türkiye ortalamasının (23) üstünde iken, derslik başına düşen öğrenci sayısı (18) , Türkiye ortalamasının (21) altındadır.

Yükseköğretim açısından bakıldığında, Eskişehir'de Osmangazi ve Anadolu Üniversitesi olmak üzere iki üniversite bulunmaktadır. Anadolu Üniversitesi ve Açık öğretim Fakültesi Tepebaşı Bölgesinde yer almaktadır. Eskişehir, dışarıdan büyük bir göç alan yerleşim bölgesi değildir. Ayrıca kırsal nüfusun en düşük olduğu iller sıralamasında, İstanbul ve Ankara'dan sonra Eskişehir 3. sırada olduğu için, Eskişehir nüfusunun büyük bir bölümü kent merkezinde yoğunlaşmaktadır.⁵ Ancak Eskişehir'in üniversite/öğrenci kenti olarak bilinmesi, genç nüfus yoğunluğunun merkezde yüksek olması barınma ihtiyacını arttırmıştır.

Eğitim sisteminin bir yarış haline dönüşmesi ve okulu destekleyen programların ücretli kurslar olarak yer alması, ekonomik gücü yetmeyen aileleri mağdur etmektedir.

Günümüz dünyası, okullarda verilen eğitimin okul sonrasında yeterli olmadığını ve öğrenme sürecinin hayat boyu devam etmesi gerektiğini farklı alanlarda bireylere hissettirmektedir. Okul ve meslek hayatı arasındaki geçişin yarattığı sorunlar, okul ve çalışma hayatı arasındaki iş birliğinin zayıf olması bireylerin kendilerini geliştirmek adına farklı alan ve eğitim biçimlerine yönelmelerine ve bu konuda danışmanlık hizmeti almalarını gerektirmektedir.

Yukarıdaki veriler ve değerlendirmeler göz önüne alındığında, sosyal devlet ilkesi çerçevesinde eğitim hizmetini esas alarak yerine getirmesi gereken kamu kurum ve kuruluşların, Eskişehir'de eğitimin kalitesini artırma ve nitelikli bir eğitimi yaygınlaştırma ve bu hedef doğrultusunda gönüllü kişi ve kurumlarla iş birliğinin sağlanması gerekir.

¹ DPT, 'İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması', 2003

² TR41 Bursa Eskişehir Bilecik Bölge Planı 2010-2013

³ <http://www.eskisehir.gov.tr>

⁴ Tepebaşı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011-2012

⁵ TMMOB Eskişehir Kent Sempozyumu Bildiriler Kitabı 28-29 Şubat 2008, Eskişehir

Sorun	Amaç	Hedef	Eylem	Sorumlu Kurum / Kuruluş
Öğrencilerin barınma ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli sayıda ve nitelikte yurtların olmaması	Yaşanabilir nitelikte ekonomik barınma ortamlarının oluşturulması	Kamu yurt sayısını arttırmak Var olan kamu yurtlarının niteliğini arttırmaya yönelik çalışmaların yapılması	Bu konuda farkındalık yaratıp ilgili kurumlarla sorunun paylaşılması ve işbirliği sağlanması Sosyal aktivite alanlarının artırılması	İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Kaymakamlık Tepebaşı RAM YURTKUR
Okul-iş hayatı arasındaki geçiş aşamasında gençlerin yaşadığı sosyo-ekonomik ve psikolojik sorunların olması.	Okul-iş hayatı işbirliğinin tüm eğitim tür ve kademelerini kapsayacak biçimde güçlendirilmesi	Okul-iş hayatı arasındaki geçişleri zorlaştıran engellerin kaldırılması	Bireyin iş yaşamını tanımasını sağlamak Bireyin kendi yeterliliklerini ve yeteneklerini tanımasını sağlamak Bireyin, iş ile kendi durumunu karşılaştırıp uygun seçimi yapmasını sağlamak	İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Halk Eğitimi Merkezi Üniversiteler İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Tepebaşı RAM Meslek Odaları Eskişehir Sanayi ve Ticaret Odası
Okula destek konusunda sosyo/ekonomik açıdan dar gelirli ailelerin çocuklarının eğitimine katkı için yeterli alternatif sistemlerin olmaması	Eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak	Sosyo-Ekonomik açıdan dar gelirli ailelere ve çocuklara ulaşarak eğitim destek ihtiyaçlarının tespit edilmesi	İlgili kurumlarla iş birliği yaparak okul sonrası destek programlarının oluşturulması Var olan destek programlarının yaygınlaştırılması	İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Halk Eğitimi Merkezi Üniversiteler Tepebaşı RAM
Kız çocuklarının örgün eğitimin içinde kalmamaları/kalamamaları	Kız çocuklarının örgün eğitime devam etmelerini sağlamak	Kız çocuklarının eğitime devam edebilmesi için ekonomik desteklerin geliştirilmesi	Ailelerin bilinçlenmesi açısından farkındalık çalışmalarının yapılması	İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Halk Eğitimi Merkezi Üniversiteler
Okul öncesi eğitimin toplumun her kesmine ulaşmaması	Okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması	Okul öncesi net okullaşma oranını %37.24'ten %70'lere yükselmesini sağlamak	Ücretsiz eğitim alanlarının yaratılması. Ailelerin bilgilendirilmesi	İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Halk Eğitimi Merkezi Üniversiteler İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Tepebaşı RAM
Hayat boyu öğrenmenin iş hayatında yetersiz/eksik olması	Hayat boyu öğrenmeyi desteklemek ve yaygınlaştırmak	Hayat boyu öğrenmenin iş hayatında yer almasını sağlamak	İş yerlerinde hizmet içi eğitimlerin artmasını sağlamak. Meslek kollarını geliştirecek, uzmanlık eğitimlerini arttırmak	İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Halk Eğitimi Merkezi Üniversiteler İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Tepebaşı RAM Meslek Odaları Eskişehir Sanayi ve Ticaret Odası

eskişehir sağlıklı kent gelişim planı

sağlık

MEVCUT DURUM VE HİZMET ALTYAPISI

Eskişehir, sağlık sektörü gelişmişlik sırasında iller bazında 5. sırada yer almaktadır.¹

Sağlık konusunda hizmet veren kurum ve kuruluşlara bakıldığında: Eskişehir Merkezde Birinci basamak olarak Toplum Sağlığı Merkezi, Aile Sağlığı Merkezleri, Aile hekimleri, 112 Acil Yardım İstasyonları, Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi, ACSAP, Verem Savaş Dispanseri, halk sağlığı laboratuvarı ile sağlık hizmetlerini yürütmektedir. İkinci basamak Sağlık Hizmeti ise 1 Üniversite, 2 Devlet hastanesi ve 5 Özel hastane ile sağlık hizmeti vermesi yanında tıp merkezleri, dal merkezleri ve polikliniklerle merkezde sağlık hizmetleri yürütmektedir. İlçelerde ise İlçe Devlet Hastaneleri, Entegre İlçe Hastaneleri, Toplum Sağlığı Merkezleri, Aile Hekimleri, ACSAP Hizmetleri, 112 Acil Sağlık hizmetleri ile Koruyucu Sağlık Hizmetlerini yürütmektedir. Eskişehir, 17 Temmuz 2006 tarihinde Aile Hekimliği pilot uygulamasına başlamıştır.

Dünya Sağlık Örgütü 'Sağlık' başlığındaki kriterleri göz önünde bulundurularak: Bebek Ölüm Hızı, Anne Ölüm Hızı, Madde Kullanımı ve Bağımlılığı, Kadına Yönelik Şiddet, Sık Görülen Hastalıklar ve Ölüm Nedenleri, Enfeksiyon Hastalıkları, Çocuk Sağlığı ve Diş Sağlığı, trafik kazaları konularında çalışılmıştır. Bebek ölüm hızı 2010 verileri Eskişehir'de binde 7,4 ile Türkiye ortalamasının(10,1) altındadır. Anne ölüm hızına bakıldığında ise Eskişehir 2010 yılında yüz binde 23,49 ile Türkiye ortalamasının (Yüz binde 16,4) üstünde yer almaktadır.² Sık görülen hastalıklar ve ölüm nedenleri arasında güçlü bir bağın olduğu ve sık görülen hastalıkların ölüm nedenlerini tetiklediği bilinmektedir. Eskişehir'de 2007-2011 yılları arasındaki müracaata göre tespit edilen hastalıklar içinde en sık görülen hastalıklar: hipertansiyon, diyabet, diğer solunum sistemi hastalıkları yer alırken ölüm nedenlerinde kalp hastalıkları, tüm kanserler ve diğer solunum yolu hastalıkları ilk üç sırada yer almaktadır.³

Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre, her yıl bütün dünyada 340 milyon tedavi edilebilen CYBE (cinsel yolla bulaşan enfeksiyon), milyonlarca tedavisi mümkün olmayan CYBE ve 5 milyon HIV olgusu ortaya çıkmaktadır. Sağlık Bakanlığı, 30 Haziran 2003 itibarıyla ülkedeki HIV taşıyıcılarının sayısının 1123 ve AIDS vakalarının sayısının 477 olduğunu ve her yıl giderek arttığını belirtmiştir.⁴

Eskişehir'de Madde Kullanımı ve Bağımlılığı ile ilgili veri bulunmamaktadır.⁵

Eskişehir'de 2011 yılında toplam 2041 trafik kazası olmuş ve bu kazalarda toplam 70 kişi hayatını yitirmiştir.⁶

Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de fiziksel, cinsel, duygusal ve ekonomik şiddet/ istismar kadınların fiziksel ve ruhsal hayatını olumsuz yönde etkilemekte ve kadının insan haklarını ihlal etmektedir. Türkiye'de kadınların eşleri veya birlikte oldukları kişi(ler) den gördükleri şiddetin yaygın olduğu ortaya konmuştur. Ülke genelinde kadınların: %39'u fiziksel şiddete; %15'i cinsel şiddete; %42'si fiziksel veya cinsel şiddete; %44'ü duygusal şiddete/istismara yaşamlarının herhangi bir döneminde eşleri veya birlikte oldukları kişi(ler) tarafından şiddete maruz kalmışlardır.⁷

Eskişehir'de, kadınların %32,9'u evlendikten sonra ilk bir ay içinde şiddet görmeye başladığını, %41,8'i ev işlerini eksik yapma, eve geç kalma gerekçesiyle şiddet gördüğünü, %73,4'ü kendi annelerinin de babaları tarafından dövüldüğünü ifade etmişlerdir.⁸

¹ DPT, 'İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması', 2003 (Değişkenler: on bin kişiye düşen hekim, diş hekimi, eczane ve hastane yatak sayısı ile bebek ölüm oranı)

² TÜİK Türkiye İstatistik Yıllığı, 2011

³ İl Halk Sağlığı Müdürlüğü, 2012

⁴ Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Sağlık Sektörü için Ulusal Stratejik Eylem Planı 2005-2015

⁵ İl Halk Sağlığı Müdürlüğü

⁶ Trafik Kaza İstatistikleri Karayolu 2011, TÜİK

⁷ Türkiye'de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması Raporu, 2009

⁸ 'Eskişehir'de Kadına Yönelik Aile içi Şiddetin Değerlendirilmesi', Aralık 2009, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

Sorun	Amaç	Hedef	Eylem	Sorumlu Kurum / Kuruluş
Eskişehir'de Bebek Ölüm Hızının yüksekliği	Tepebaşı bölgesinde bebek ölüm hızını en aza indirmek	Eskişehir'de Bebek ölüm hızını binde 7.4'ten binde 5'e indirmek	Anne adaylarının gebelik öncesi-sırası ve sonrasında bilgi edinmelerini sağlamak Sosyal ve ekonomik açıdan yetersiz olan anne adaylarına destek sağlanması Kayıt dışı doğumların tespit edilmesi	Tepebaşı Belediyesi Büyükşehir Belediyesi Kadın Danışma Merkezi Tepebaşı Kaymakamlık İl Halk Sağlık Müdürlüğü İl sosyal Hizmet Müdürlüğü İlçede bulunan hastaneler Tabipler Odası
Anne ölüm hızının Türkiye ortalamasının üstünde olması	Anne Ölüm Hızını en aza indirmek	Anne ölüm hızını yüz binde 23,49'tan 20'ye düşürmek	Anne adaylarının gebelik öncesi-sırası ve sonrasında bilgi edinmelerini sağlamak Anne adaylarının takiplerinin yapılmasını sağlamak	Tepebaşı Belediyesi Büyükşehir Belediyesi Kadın Danışma Merkezi Tepebaşı Kaymakamlık İl Halk Sağlık Müdürlüğü İl sosyal Hizmet Müdürlüğü İlçede bulunan hastaneler Tabipler Odası
Erken Çocukluk döneminde sağlığın korunması ve izlenebilirliğin yetersiz olması	Erken çocukluk döneminde yapılan sağlık çalışmalarının artırılması	Erken çocukluk dönemi takip ve izleme oranının artırılması Var olan çalışmaların güçlendirilmesi	Okullarda sağlık taramalarının yapılmasını sağlamak Obezite ve hijyen konusunda farkındalık çalışmalarının yapılması Ailelere çocuk sağlığı konusunda farkındalık çalışmalarının yapılması	İl Millî Eğitim Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Halk Eğitimi Merkezi Üniversiteler İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Tepebaşı RAM Meslek Odaları İlgili sivil toplum kuruluşları Yerel Medya Muhtarlıklar
Sık Görülen Hastalıklar ve ölüm nedenleri konusunda yeterli düzeyde koruyucu ve önleyici hizmetlerin olmaması	Erken yaşlarda sağlık bilincinin oluşmasını sağlamak	Ölüm yaş ortalamasını yukarıya çekmek ve sağlıklı yaşam bilincini oluşturmak	Tuz kullanımını en aza indirmek Beslenme alışkanlıkları ve bozuklukları konusunda farkındalık çalışmalarının yapılması Fiziksel aktiviteyi arttıracak çalışmaların yapılması Hastalıklar hakkında koruyucu ve önleyici eğitim çalışmalarının yapılması	Tepebaşı Belediyesi Tepebaşı Kaymakamlık İl Halk Sağlık Müdürlüğü İl sosyal Hizmet Müdürlüğü İlçede bulunan hastaneler Tabipler Odası Yerel Medya KETEM
Enfeksiyon hastalıkları konusunda verilerin ve çalışmaların yetersiz olması	Enfeksiyon Hastalıklarından korunmayı sağlamak	Enfeksiyon hastalıklarında erken teşhis konusunda farkındalık yaratarak en aza indirmek	Veri tabanının hazırlanması Yaş ve cinsiyet profiline göre farkındalık çalışmalarının yapılması Danışmanlık hizmetlerinin verilmesi Kuaför ve berberlerle hijyen ve korunma çalışmalarının yapılması	İl Millî Eğitim Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Halk Eğitimi Merkezi Üniversiteler İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Tepebaşı RAM İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü Esnaf ve Sanatkarlar Odası Meslek Odaları Gençlik Merkezleri

Sorun	Amaç	Hedef	Eylem	Sorumlu Kurum / Kuruluş
Ağız ve diş konusunda sağlık sorunlarının ileri yaşlarda fazla olması	Erken yaşta ağız, diş sağlığı bakım alışkanlıklarının oluşmasını sağlamak	Ağız ve diş konusundaki koruyucu hekimlik çalışmalarının toplumun her kesmine ulaştırılması	Çocuklarda florlama ve vernikleme uygulamalarının artırılmasını sağlamak Ailelere bebek diş bakımı konusunda farkındalık çalışmalarının yapılması Diabet hastaları ve engelli bireylere yönelik diş sağlığı konusunda farkındalık çalışmalarının yapılması	İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Tepebaşı Belediyesi Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi Diş Tabipleri Odası Halk Eğitimi Merkezi Üniversiteler İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Tepebaşı RAM
Madde kullanımı ve bağımlılığı konusunda yapılan çalışmaların yetersiz olması	Madde kullanımı ve bağımlılığı konusunda farkındalık çalışmalarının yapılması	Madde kullanımı ve bağımlılığı yaş ortalamasının küçülmesini engelleyerek en aza indirmek	Madde kullanımı ve bağımlılığı konusunda veri tabanının oluşturulması Madde kullananlar ve bağımlıların ilgili kurumlara yönlendirecek çalışmaların yapılması Kullanma potansiyeli olanlar için farkındalık ve bilgilendirme çalışmalarının yapılması Okullarda sürekliliği olan eğitim çalışmalarının yapılması Gençlerin ve çocukların zamanlarını değerlendirebilecekleri spor, kültür ve sanat mekanları/alanları oluşturmak Satış ve dağıtım ağları ile mücadele edilmesi	İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Halk Eğitimi Merkezi Üniversiteler İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Tepebaşı RAM İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü İlçe Emniyet Müdürlüğü Meslek Odaları İlgili Dernekler Gençlik Merkezleri
Kadına Yönelik Şiddetin artması	Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Sağlanması ve toplumsal şiddetin önüne geçilmesi	Kadına Yönelik Şiddet konusunda ortak bir dil oluşturmak	Yapılan yeni yasal düzenlemeler konusunda kadınlara yönelik farkındalık çalışmaları yapılması Aile içi iletişim konusunda farkındalık çalışmalarının yapılması Erkeklerle farkındalık çalışmalarının yapılması Uluslararası ve ulusal düzeyde kadına yönelik şiddetin engellenmesi için yapılan çalışmaların araştırılması/incelenmesi ve kurumlar arası paylaşımın sağlanması Kurum/kulşlarda çalışanlara yönelik farkındalık çalışmalarının yapılması	İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Halk Eğitimi Merkezi Üniversiteler İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Tepebaşı RAM Meslek Odaları İlçe Müftülüğü Büyükşehir Belediyesi Kadın Danışma Merkezi Eskişehir Kent Konseyi Kadın Medisi İlgili sivil toplum kuruluşları Eskişehir Barosu Yerel Medya Muhtarlıklar
Trafik kazaları sayısının artması	Trafik kazalarının artmasını önlemek	Trafik kazaları sonusunda artan ölü ve yaralı sayısını en aza indirmek	Trafik kuralları konusunda farkındalık çalışmaları yapmak	İl Milli Eğitim Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Halk Eğitimi Merkezi Üniversiteler İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Tepebaşı RAM İl Gençlik ve Spor Müdürlüğü İlçe Emniyet Müdürlüğü Meslek Odaları İlgili Dernekler Gençlik Merkezleri

eskişehir sağlıklı kent gelişim planı

çevre

MEVCUT DURUM VE HİZMET ALTYAPISI

İnsanların farklı farklı faaliyetleri nedeniyle havada, suda ve toprakta meydana gelen olumsuz değişimler doğal dengeyi bozmakta ortaya farklı boyutlarda kirlilikler çıkmaktadır. Var olan durumun değerlendirilmesi ve sorunların tespit edilmesi çözüm yollarını da ortaya çıkaracaktır. Bu nedenle, Dünya Sağlık Örgütü 'Çevre' başlığındaki kriterleri ve Eskişehir'de ulaşılabilen verilere göre su, hava, toprak, gürültü kirliliği, afet, gıda, evsel atık, yaşam alanları, toplu taşıma, bisiklet yolları çalışılmıştır.

Dünyada ve Türkiye'de de olduğu gibi 1950'li yıllardan itibaren Eskişehir su kaynakları yoğun kullanımı ile kirlenmeye başlamıştır. Ancak kurulan ölçüm istasyonları ve önlemlerle bu kirlenme en aza indirgenmiştir. 2000 yılında Eskişehir Büyükşehir Belediyesi ve Su ve Kanalizasyon İdaresinin ortak çalışmalarıyla içme suyu boruları yenilenmiş ve 1000 ton'luk yeni bir depo yapılmıştır.¹ Eskişehir'de ruhsatlı su tesisleri: doğal mineralli su(Laçın Doğal Mineralli Su) , kaynak su (Kala-bak, Geçek ve Kiraz Şelale) ve kaplıca işletmeleri(Sakarılıca) olarak 3 başlıktan oluşmaktadır. Bugün herkesin internet aracılığıyla ulaşabileceği su analiz sonuçları ve ruhsatlı su tesisleri bilgisi il sağlık müdürlüğünün sitesinde yer almaktadır.²

Eskişehir'de en önemli hava kirliliği kaynağı trafik olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca Eskişehir ilinde evsel ısınma amaçlı kullanılan doğalgazdan sonraki ikinci yakıt kömürdür. Karasal iklim özelliği gösteren Eskişehir'de kış mevsiminin uzun ve sert geçmesi ve kalitesiz kömür kullanımı dönemsel hava kirliliğini arttıran en önemli ikinci faktördür. Yapılan çalışmalar bir planın hazırlanmasını sağlamış fakat sonrasında ilgili kurum ve kuruluşların bir araya gelememesi planın uygulanmamasına neden olmuştur.³

2004 yılının sonunda tramvay sistemine geçilmesi kent merkezinde NO2 düzeylerinde yaklaşık olarak %45 oranında bir azalma gözlenmiştir. Bugün sanayi tesislerinin hemen tamamında, evsel ısınma amaçlı olarak konutların yaklaşık %70'de doğal gaz kullanılmaktadır.⁴ Tepebaşı Bölgesi'nde 01.01.2013 tarihi itibarıyla Esgaz'a bağlı abone sayısı 209.300'dür.⁵ Tepebaşı Bölgesi ilçe nüfus sayısına bakıldığında %74.8'i doğalgaz kullanmaktadır.

2003-2004 yılları arasında Anadolu Üniversitesi'nin merkez ilçelerde belirlediği istasyonlarda yaptığı ölçümlere göre Eskişehir topraklarının gün geçtikçe bazik yapıdan asidik yapıya doğru değiştiğini ve trafiğin yoğun olduğu yerlerde en yüksek ağır metal derişim değerlerinin olduğu gözlemlenmiştir. Kurşun ve nikel değerlerinde sınırın aşıldığı gözlemlenmiş ve neden olarak evsel katı atıkların içinde tehlikeli atıkların yer alması gösterilmiştir.⁶

Gürültü kirliliği Eskişehir bölgesi için üçüncü sırada yer alırken Tepebaşı bölgesinde birinci sırada yer almaktadır. Kara ve demir yolunun şehir merkezinden geçmesi, askeri uçuşlar ve yerleşim alanı içindeki küçük sanayi kuruluşları ve nüfusun artmasıyla konuta duyulan ihtiyaçtan dolayı inşaat alanları gürültü kirliliğine neden olmaktadır.⁷

Eskişehir ilinin 2, 3 ve 4 derece deprem kuşağında⁸ olduğu görülmektedir. Eskişehir il merkezi, ikinci derece deprem kuşağı etkisi altında bulunmaktadır.⁹ Eskişehir Türkiye'deki en aktif deprem bölgelerinin dışındadır; ancak tektonik olarak aktif Ege Bölgesi ile dünyanın en aktif fay hatlarından birisi olan Kuzey Anadolu fay hattı arasında bulunmaktadır, bu nedenle deprem tehlikesi ile karşı karşıyadır.

ÇEVRE

^{1,4,6} Anadolu Üniversitesi, 'Çevre Penceresinden Eskişehir'in Dünü, Bugünü, Yarını', 2009

² İl Sağlık Müdürlüğü, <http://www.eskisehirsaglik.gov.tr/>

³ Anadolu Üniversitesi, 'Eskişehir İli Temiz Hava Planı 2011-2014

⁵ ESGAZ, 09.01.2013

⁷ TR41 Bölgesi 'Çevre Durum Raporu',2011

⁸ 2. Dereceden Deprem Kuşağı: Depremlerin birinci derece deprem kuşağındakine oranla daha az zarar verdiği alanlardır. 3. Dereceden Deprem Kuşağı: Sarsıntıların az zararlı geçtiği alanlardır. 4. Dereceden Deprem Kuşağı: Sarsıntıların çok az zararlı ya da zararsız geçtiği alanlardır.

⁹ <http://www.haritaburada.com>

Günümüze kadar derlenmiş 1900 öncesi depremlerle ilgili verilerde, Eskişehir ve çevresinde önemli bir depreme rastlanmamıştır. 1900-2010 yılları arasında ise; $M_s = 6,4$ büyüklüğünde meydana gelen deprem en büyük deprem olarak kaydedilmiştir.¹⁰

Eskişehir’de gıda maddesi üreten, satan, toplu tüketime arz eden iş yerlerinde gıda güvenliğinin sağlanıp sağlanmadığını denetleyen kurum İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü’dür. Tepebaşı Belediyesi, bu konuda ‘Tepebaşı Belediyesi Mavi Bayrak Projesi’, ‘Gıda Dedektifleri’ ve Belde evlerinde yaptığı çalışmalarla işletmelerin güvenli gıda kullanmasına teşvik ederken, insanların güvenilir gıda konusunda bilgilенmelerini sağlamaktadır.

Eskişehir ili Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde üretilen evsel katı atık, evsel nitelikli endüstriyel atık ve sterilize edilen tıbbi atıkların düzenli olarak depolanması amacıyla 3.196.529 m³’lük Eskişehir Katı Atık Bertaraf Tesisinin Lot-1 inşaatı Mayıs 2010 yılında faaliyete geçmiştir. Tesisin ömrü 10 yıldır.¹¹

Tepebaşı Belediyesi atıkları %100’ü düzenli depolama tekniğine göre toplamaktadır. 2012 yılında 6.707.680 kg ambalaj atığı toplanmış ve 8 mahallede 3.612 konut bilgilendirilmiş; 56.346 kg bitkisel atık yağ toplanmış ve toplam 53.392 konut bilgilendirilmiş; 2.272 kg atık pil toplanmıştır. Okullarda başlatılan atık pil toplama kampanyasında Nisan 2012 de 1923,30 kg atık pil toplanmıştır.¹²

Tohumdan çiçek üretimi projesi

Kent temizliğinde çalışan kadın işçiler

ÇEVRE

¹⁰ Karaca, H., Yüçemen, M.S., 2011, ‘Yer Hareketi Tahmin Denklemlerinin Eskişehir Şehri İçin İstatistiksel Olarak Uygunluğunun Belirlenmesi’,

¹¹ TR41 Bölgesi ‘Çevre Durum Raporu’,2011

¹² Tepebaşı Belediyesi, Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü

Sorun	Amaç	Hedef	Eylem	Sorumlu Kurum / Kuruluş
Köylerdeki su depo ve kaynaklarının standartlara uymaması	Yaşanabilir nitelikte ekonomik barınma ortamlarının oluşturulması	Tepebaşı Bölgesi'ndeki köylerde var olan sorunların ilgili kurumlarca standartlara uygun hale getirilmesi	Tepebaşı Bölgesi'nde ihtiyaç olan köylerin tespiti ve ziyareti İlgili kurumlarla eksiklerin tamamlanması Sürekliliği olan kontrollerin yapılmasını sağlamak	İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Büyükşehir Belediyesi Tepebaşı Belediyesi İl Özel İdaresi Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Hava Kalitesi konusunda çalışmaların yeterli olmaması	Eskişehir İli Temiz Hava Planı (2011-2014) uygulanmasını sağlamak	Gerekli ölçümlerin yapılmasını sağlamak ve planın uygulanmasını sağlamak	Kurumlarla 'Eskişehir İli Temiz Hava Planı' nı revize etmek ve uygulamaya geçirmek	İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Büyükşehir Belediyesi Tepebaşı Belediyesi Anadolu Üniversitesi Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Eskişehir il merkezi 2. derecede tehlikeli deprem bölgesinde yer almaktadır.	Afet yönetim planının hazırlanması	İlgili Kurum ve kuruluşların biraraya gelmesini sağlamak	Afet riski ilan edilen alanlar için eylem planının hazırlanması	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Eskişehir Büyükşehir Belediyesi
Sokak düğünleri, havai fişekler, trafiğin yarattığı kirlilik, eğlence mekanlarının ve inşaat çalışmalarının yarattığı gürültü kirliliği	Kent içinde gürültü kirliliğini azaltmak.	Gürültü Kirliliği konusundaki yönetmeliğin uygulanmasını sağlamak	Gürültü Haritasının ilgili kurumlarca çıkarılmasını sağlamak Hazırlanan harita doğrultusunda Gürültü Yönetmeliğini dikkate alarak çalışmaların düzenli yapılmasını sağlamak	Büyükşehir Belediyesi Tepebaşı Belediyesi Kaymakamlık İl Halk Sağlığı Müdürlüğü
Tüketicilerin güvenli gıda konusunda yeterli bilgiye sahip olmaması ve iş kolları denetiminde kurumlararası işbirliğinin yetersiz olması.	Güvenli Gıda konusunda tüketicilerin bilinçlenmesini ve ilgili kurum/kuruluşların işbirliği yapmasını sağlamak.	Gıda Güvenliğinin sağlanması	Farkındalık çalışmalarının yapılması Kurumlar arası işbirliğin artırılmasını sağlamak	İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Üniversiteler
Atık yönetiminin bütünleştirilmiş olmaması nedeniyle yaşanan ekonomik kayıplar	Evsel Atıkların kaynağında ayrıştırılarak organik, ambalaj ve elektronik atıkların tümünün ekonomiye kazandırılması	Bütünleştirilmiş atık toplama sisteminin tüm ilçede yaygınlaştırılmasını sağlamak	Farkındalık ve Kampanya çalışmaları yapmak Elektronik atıkları toplama sistemi oluşturmak Organik bahçe atıklarını ayrı toplamak Hafriyat ve inşaat atıklarının döküm sahalarına gitmesini sağlamak Onarım ve tadilat atıklarının toplanması için konteyner sistemi geliştirmek.	İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü İl Halk Sağlığı Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Büyükşehir Belediyesi Üniversiteler
Küresel İklim Değişikliği ile mücadele edilmesi	Evsel Atıkların kaynağında ayrıştırılarak organik, ambalaj ve elektronik atıkların tümünün ekonomiye kazandırılması	Küresel İklim Değişikliğine neden olan etkilerin ortadan kaldırılması	Karbon Salım merkezlerinin tespiti Eylem Planının hazırlanması	Eskişehir İl Valiliği Büyükşehir Belediyesi Tepebaşı Belediyesi Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Anadolu Üniversitesi

eskişehir sağlıklı kent gelişim planı

sosyo-ekonomi

MEVCUT DURUM VE HİZMET ALTYAPISI

Sosyo-ekonomi başlığı: Sanayi ve Ticaret, Tarım, İşgücü, Ulaşım, Güvenlik, Kültür ve Turizm, Spor alt başlıkları ile incelenmiştir.

Eskişehir, Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu (URAK) tarafından gerçekleştirilen 'İller arası Rekabetçilik Endeksi' çalışmasının 2008-2009 yılı sonuçlarına göre 81 il arasında rekabetçi 6. il olarak tespit edilmiştir.

Eskişehir sektörler arası dağılıma bakıldığında, Hizmet sektörünün diğer sektörlerle göre payının yüksek olduğu ve tarım sektörünün payının düşük olduğu görülmektedir.

Eskişehir'de, İşgücü piyasasına dâhil olmayanlar ağırlıklı olarak ev kadınları, öğrenciler ve emeklilerdir. Eskişehir işsizlik oranı Türkiye ortalamasının altında olmasına rağmen 2010 yılında bu oran 2000 yılına göre artış göstermiştir.

Kent içi toplu taşıma hizmeti konusunda Eskişehir'de tramvay, özel halk otobüsü, minibüs ve ticari taksiler önemli yer tutmaktadır.

Eskişehir'de Çocuk Ceza İnfaz Kurumu ve Eğitim Evi bulunmamaktadır. Toplumsal cinsiyet temel alınarak ceza infaz kurumuna giren kişilere bakıldığında erkek sayısının kadın sayısından fazla olduğu görülmektedir. Eskişehir'de en çok görülen suç yaralama olarak yer almaktadır.

Eskişehir'de Anadolu Selçuklu ve Osmanlı eserleri yer almaktadır. Müzeleri ve el sanatları ile zengin bir kenttir.

Sadece Eskişehir merkezinde toplam 31 tane seyahat acentesi ve turizm işletme belgesi bulunan konaklama sayısı 18'dir.

Eskişehir, spor kulübü sayısı il nüfusuna oranlandığında Türkiye ortalamasının üzerindedir. Yüz bin kişi başına düşen spor kulübü sayısı da hem bölge hem de Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Hobi bahçeleri

Ekolojik Pazar

Sorun	Amaç	Hedef	Eylem	Sorumlu Kurum / Kuruluş
İşsizlik Oranın Yüksek olması	Yeni yatırım ve iş olanaklarının sağlanması	Teknolojiye hakim sanayinin ve hizmet sektörünün ihtiyaç duyduğu nitelikli elemanların yetiştirilmesi ve var olan elemanların niteliğinin artırılması	Üniversiteler, özel sektör ve kamu kurum/kuruluşları arasındaki iş birliği arttırmak CV hazırlama, iş başvuru ve görüşme süreci konusunda bilgilendirmek Meslek Sertifikaları alabilecek kurslara yönlendirmek Çalışanlar için özlük hakları konusunda danışmanlık hizmetleri vermek Yenilikçilik ve girişimcilik eğitimleri ve kredilerin artırılması Eskişehir kaynaklarının yurt içinde ve yurt dışında tanıtılması Üniversiteler ve Sanayi arasında iş birliğinin yaratılması Mesleki becerileri arttıracak hayat boyu öğrenme programlarının geliştirilmesi	İŞ-KUR Meslek odaları Tepebaşı Belediyesi Üniversiteler Milli Eğitim Müdürlüğü
Değişen teknolojik gelişmelere uyum sağlanamaması	Teknolojik gelişmelerin takip edilmesini sağlamak	Teknolojik gelişmelerin uygulanabilirliğini arttırmak	İleri teknoloji alanlarında uzmanlaşmayı arttırmak İleri teknoloji ürünlerinin kullanılmasını sağlamak İnovasyon konusunda farkındalık yaratmak	İŞ-KUR Meslek odaları Tepebaşı Belediyesi Üniversiteler Milli Eğitim Müdürlüğü
Sanayinin ihtiyaç duyduğu ara eleman eksikliğinin olması	İhtiyaç duyulan alanlarda ara eleman yetiştirmek	İhtiyaç duyulan alanların tespit edilerek eksikliğin giderilmesi	Mesleki eğitim alan kişilerin yaygın eğitim ile donanımlarını arttırmayı sağlamak Eğitim-öğretim staj ve uygulama eğitimleri konusunda alanlar yaratmak	İŞ-KUR Meslek odaları Tepebaşı Belediyesi Üniversiteler Milli Eğitim Müdürlüğü
Eskişehir'in doğal ve kültürel öğelerinin tanınmaması turizm faaliyetlerinin merkezle sınırlı kalması.	Doğal ve kültürel öğelerin tanıtılması	Doğal ve kültürel öğelerin ulusal ve uluslar arası tanıtımının yapılması	Turizm Acentalarının, müzelerin, kültür ve sanat merkezlerinin ve ilgili tüm kuruluşların ulusal ve uluslar arası platformlarda/ fuarlarda yer almasını sağlamak Turistler için bilgilendirici çalışmaların yapılması Turist danışman bürolarının açılması Eskişehir'e gelen turistlerin profilinin oluşturulması ve analiz edilmesi	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Büyükşehir Belediyesi Kaymakamlık İlçe Emniyet Müdürlüğü İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü İlçe Emniyet Müdürlüğü Üniversiteler
Turizm sektöründe çalışan personelin eğitim eksikliği olması	Verilen hizmetin kalitesini arttırmak	Turizm sektöründe çalışan personelin mesleki becerilerini arttırmak	Mesleki eğitimin okul sonrasında da devam etmesini sağlamak Ulusal ve Uluslar arası Turizm konusunda yapılan çalışmaların takibini sağlamak	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Büyükşehir Belediyesi Kaymakamlık İlçe Emniyet Müdürlüğü İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü İlçe Emniyet Müdürlüğü Üniversiteler

Sorun	Amaç	Hedef	Eylem	Sorumlu Kurum / Kuruluş
Parkların amaç dışı kullanılması Parklardaki spor aletlerinin kullanımına dair bilgilendirmenin olmaması.	Yaşam Kalitesini yükseltmek.	Halka açık spor ve aktivite alanlarının yaygınlaştırılması	Parklarda iyileştirme çalışmalarının yapılması Temalı Parkların oluşmasını sağlamak Vandalizmi önleyecek farkındalık çalışmaları yapmak	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Büyükşehir Belediyesi Kaymakamlık İlçe Emniyet Müdürlüğü Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Üniversiteler
Toplu taşıma aracı olan otobüs seferlerinin yetersiz olması Saatlere uygun hareketin her zaman sağlanamaması Duraklardaki düzenlemenin yetersiz olması.	İnsanları, toplu taşıma aracı kullanmaya teşvik etmek	Toplu taşıma araçlarında yaşanan sıkıntıların iyileştirilmesi	Otobüs seferlerinin sık kullanılan saatlerde artmasını sağlamak. Duraklarda saatler ve güzergahlarla ilgili düzenlemeler yapmak Durakların insanların bekleme süresini geçirebilecekleri şekilde düzenlemek	Büyükşehir Belediyesi
Spor tesislerinin ve alanlarının yetersiz olması Farklı spor dallarına olanak sağlanamaması.	Kentte fiziksel aktivitenin artmasını sağlayarak sağlıklı yaşam alanları oluşturmak.	Kentte mevcut spor alanlarının sayısının artırılması ve insanların spor yapmaya teşvik edilmesi.	Spor alanlarının oluşabileceği alanların fizibilite çalışmasının yapılması. Mevcut Spor alanlarının düzenlemelerinin yapılması kentin dokusuna uygun olabilecek spor dallarının araştırılması Uluslararası spor müsabakalarının yapılabileceği tesisler oluşturmak	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Büyükşehir Belediyesi Kaymakamlık İlçe Emniyet Müdürlüğü Gençlik Merkezleri Üniversiteler
Bisikletin ulaşım aracı olmaması	Kentte fiziksel aktivitenin artmasını sağlayarak sağlıklı yaşam alanları oluşturmak.	Kentin uygun alanlarında bisiklet ulaşım yollarının oluşturulması	Fizibilite çalışmalarının yapılmasını sağlamak İnsanları bisiklet kullanımına teşvik etmek Bisiklet kullanımı ile ilgili trafik konusunda eğitim çalışmaları yapmak	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Büyükşehir Belediyesi Valilik Kaymakamlık İlçe Emniyet Müdürlüğü Gençlik Merkezleri Üniversiteler Trafik Şube Müdürlüğü
Yaya yollarının düzensiz kullanılması ve yetersiz olması	Yaya yolları için yapılan çalışmaların artırılması	Yaya Yollarını kullanılabilir hale getirmek ve sayısını arttırmak	Var olan yaya yolları için fizibilite çalışmalarının yapılması Yaya yolları üzerindeki esnaf denetiminin artırılması Yaya yollarına araç park edilmesinin önüne geçilmesi	Tepebaşı Belediyesi Büyükşehir Belediyesi Valilik Kaymakamlık İlçe Emniyet Müdürlüğü Trafik Şube Müdürlüğü
Organik ve doğal tarım faaliyetlerinin yetersiz olması	Sürdürülebilir tarımsal üretim ve ekolojik bilincin artırılması	Halkın organik ve doğal tarımdan faydalanabilmesini sağlamak	Organik tarım konusundaki faaliyet gösteren yerlerde denetimi arttırmak Tepebaşı bölgesindeki organik pazarı canlandırmak Organik tarım konusunda faaliyet gösteren ziraatçilere yönelik farkındalık çalışmalarının yapılması Organik tarımın ve organik ürünlerin tanıtılması	Tepebaşı Belediyesi İl Tarım, Gıda ve Hayvancılık Müdürlüğü Meslek Odaları İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü Üniversiteler

Sorun	Amaç	Hedef	Eylem	Sorumlu Kurum / Kuruluş
Sporda şiddet ve holiganizm davranışlarının artması	Sporda şiddet ve holiganizm davranışlarını en aza indirmek	Barışın egemen olduğu spor kültürü bilincini oluşturmak	Medya ve sosyal medyada maç öncesinde yapılacak paylaşımların şiddet zeminini ortadan kaldırmasını sağlamak Stadyumlara kadınların da yer alabileceği ortamlar sağlamak Futbolcular, teknik direktör, kulüp başkanı gibi sektörün içinde yer alan aktörlerin maç öncesi ve sonrasında şiddeti engelleyecek açıklamalar yapmalarını sağlamak	Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Tepebaşı Belediyesi Büyükşehir Belediyesi Kaymakamlık Üniversiteler Eskişehir Spor İlgili sivil toplum kurum ve kuruluşları
Tarımsal alanların üretim dışı kalması		Yerel ürün pazarlarının oluşturulması	Meraların korunması Ev bahçeleri ve teras bahçelerde üretim için bilgilendirme çalışmalarının yapılması Tarımsal Üretim için danışmanlık hizmetlerinin verilmesi Arazi toplulaştırılmalarının yapılmasının sağlanması	Tepebaşı Belediyesi İl Tarım, Gıda ve Hayvancılık Müdürlüğü Meslek Odaları İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü Üniversiteler İl Ziraat Müdürlüğü
Tarım alanlarının amaç dışı kullanımı	Maden sahası olan alım sahalarının tarıma kazandırılması	ÇED raporunda yer alan planların uygulanmasını sağlamak	Kil alım sahalarının tarımsal üretime kazandırılması Alım sahalarının denetlenmesi Yeni alım sahalarının açılmasının önlenmesi	Tepebaşı Belediyesi İl Tarım, Gıda ve Hayvancılık Müdürlüğü Meslek Odaları İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü Üniversiteler İl Ziraat Müdürlüğü

KAYNAKÇA

Nüfus

TÜİK ADNSK Veri Tabanı
TÜİK Göç İstatistikleri
Eskişehir Tepebaşı Belediyesi
TÜİK ADNSK Veri Tabanı 2011

Eğitim

DPT, İllerin ve Bölgelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması 2003, TR41 Bursa Eskişehir Bilecik Bölge Planı 2010-2013
Tepebaşı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü 2013
Türkiye İstatistik Yıllığı, 2011
Milli Eğitim İstatistikleri 2009-2010
TR41 Bursa Eskişehir Bilecik Bölge Planı 2010-2013
TÜİK Bölgesel Göstergeler
TÜİK Eğitim İstatistikleri
İl Milli Eğitim Müdürlükleri, Milli Eğitim İstatistikleri 2009-2010
YÖK İstatistikleri 2008, ÖSYM 2009-2010 Yükseköğretim İstatistikleri
<http://www.eskisehir.gov.tr>
Tepebaşı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2011-2012
TMMOB Eskişehir Kent Sempozyumu Bildiriler Kitabı
28-29 Şubat 2008, Eskişehir

Çevre

ESKİ
TÜİK Hava Kalitesi Veritabanı
Anadolu Üniversitesi, 'Çevre Penceresinden Eskişehir'in Dünü, Bugünü, Yarını', 2009
İl Sağlık Müdürlüğü, <http://www.eskisehirsaglik.gov.tr/>
TR41 Bursa Eskişehir Bilecik Bölge Planı 2010-2013

Karaca, H., Yücenen, M.S., 2011, 'Yer Hareketi Tahmin Denklemlerinin Eskişehir Şehri İçin İstatistiksel Olarak Uygunluğunun Belirlenmesi',
<http://www.haritaburada.com>

Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü
Eskişehir Tepebaşı Belediyesi Kentsel Alan Verileri

Sağlık

İl Halk Sağlığı Müdürlüğü, Türkiye İstatistik Yıllığı 2011

<http://www.trthaber.com>

Trafik Kaza İstatistikleri Karayolu 2011, TÜİK

Türkiye'de Kadına Yönelik Aileiçi Şiddet Araştırması Raporu, 2009

Sosyo-Ekonomi

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

İŞKUR Eskişehir İl müdürlüğü kayıtları 2011

Eskişehir SGK İl Müdürlüğü Kayıtları

Eskişehir Turizm Master Planı 2010

'Sayılarla Eskişehir' <http://www.eskisehir.gov.tr>

<http://www.kgm.gov.tr>

Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri TÜİK ,2011

Bu kitabın hazırlanmasında ve toplantılarda verdikleri katkı için ilgili kişilere;

Tepebaşı Belediyesi Meclis Üyesi **Beysun DOĞAN**'a,

Tepebaşı Belediyesi Teknik Büro'dan **Murat ERDOĞAN** ve **Haluk SEVİNÇLİ**'ye,

İl Halk Sağlığı Müdürlüğü'nden **Birtürk ÖZKAVAK**, **Mesut GÖKTEPE**, **Neşe YILMAZ**, **Hayri GÜLTEKİN Huriye İLGÜN KAZAN**,
Güzin APAYDIN ve **Özlem MORAN**'a,

Anadolu Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümü'nden **Yard. Doç. Dr Ozan Devrim YAY** ve **Yard. Doç Dr. Semra MALKOÇ**'a,

TEMA Vakfı'ndan **Halil GÜNGÖR**'e, ESKİ Kalabak Su Şube Müdürlüğü'nden **Hakkı DEMİRTAŞ**'a,

Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü'nden **Fatma ERDOĞAN**'a,

Tepebaşı Rehberlik Merkezi'nden **Kenan YÜKSEL**'e, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nden **Gülnur Gençler ABEŞ**'e,

Eskişehir Sanayi Odası'ndan **Y. Emre HEPER**'e ve Eskişehir Ticaret Odası'ndan **Remzi KORKUT**'a

Sağlık Gelişim Planı'na olan katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Teşekkür

TC. Eskişehir Valiliği

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi

Tepebaşı Kaymakamlığı

Tepebaşı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

İl Sağlık Müdürlüğü

İl Halk Sağlığı Müdürlüğü

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü

Anadolu Üniversitesi

Tepebaşı Rehberlik Merkezi

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanalizasyon İdaresi (ESKİ)

Eskişehir Ticaret Odası

Eskişehir Sanayi Odası

TEMA

**ESKİŞEHİR
TEPEBAŞI BELEDİYESİ**

ESKİŞEHİR TEPEBAŞI BELEDİYESİ SAĞLIKLI ŞEHİR PROJE OFİSİ

A: HOŞNUDİYE MAH. ŞAHİN CAD. NO: 84 26130 ESKİŞEHİR

T: 0.222 211 44 00

F: 0.222 320 88 88

M: bilgi@tepebasi.bel.tr

www.tepebasi.bel.tr